

ГАЗЕТА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ
УКРАЇНИ

Голос України

СУБОТА,
17 січня
2004 року

№ 9 (3259)

ФОТОФАКТ

Фото Вадима ЛІСНОГО (Укрінформ).

Серед пріоритетних напрямів Донецького державного інституту штучного інтелекту — створення роботів для використання в екологічно небезпечному середовищі, з вибухонебезпечними предметами...

На знімку: кандидат технічних наук, начальник дослідно-конструкторського відділу Сергій Машенко.

ОФІЦІЙНО

3 візитом до Ізраїлю

19—20 січня відбудеться офіційний візит делегації Верховної Ради України на чолі з Головою Верховної Ради України Володимиром Литвином до Держави Ізраїль. Заплановано, що 19 січня В. Литвин зустрінеться з Президентом Держави Ізраїль Моше Кацавом. Відповідно до програми, 20 січня плануються зустрічі В. Литвина зі спікером Кнесету Держави Ізраїль Реувеном Ривліним, лідером опозиції Шимоном Пересом та віце-прем'єр-міністром, міністром закордонних справ Держави Ізраїль Сільваном Шаломом. Передбачається, що під час візиту буде підписано меморандум «Про взаєморозуміння щодо співробітництва між Кнесетом Держави Ізраїль і Верховною Радою України».

Українська делегація також відвідає Меморіальний комплекс Яд-Вашем та «Старе місто» Єрусалима. Цього ж дня делегація повернеться до Києва.

(Закінчення на 2-й стор.).

Терміново до Києва!

У неділю до Києва прибудуть доповідачі Моніторингового комітету ПАРЕ Анне Северинсен та Ренате Вольвенд. Цього ж дня з ними зустрінеться Голова Верховної Ради України Володимир Литвин.

Напередодні візиту в інтерв'ю «Німецькій хвилі» пані Вольвенд повідомила, що попередньо візит планувався на лютий. Проте приїзд до Києва вирішено прискорити, щоб вивчити ситуацію навколо конституційної реформи в Україні. Зроблені висновки доповідачі викладуть у спеціальному звіті, який буде використано під час позачергових дебатів ПАРЕ щодо конституційної реформи в Україні. Рішення щодо таких дебатів ухвалить наприкінці січня. А можливо, вони відбудуться також достроково, уже під час слухань «українського» питання, запланованого на сесію ПАРЕ, що розпочнеться 26 січня.

Рік Росії завершується

Президент Російської Федерації Володимир Путін вирішив узяти участь у заходах, присвячених закриттю Року Росії в Україні. З цією метою він відвідає Київ 23—24 січня.

КАРТИННА ГАЛЕРЕЯ

Якутович С. Г.

(народився 1952 р.).

Ілюстрація до «Тараса Бульби» (видавництво «Дніпро», Київ, 2003).

(Розповідь про художника читайте на 4-й стор.).

ДЕНЬ, КОЛИ ЗАПАСАЮТЬСЯ ЗДОРОВ'ЯМ НА ВЕСЬ РІК

Водохреще, Богоявлення, Йордан... Усе це одне свято, яке православні християни відзначають у понеділок. За біблійським переказом, перш ніж вирушити проповідувати нове вчення, Ісус Христос був охрещений в річці Йордан. На березі на нього спустився Святий Дух в образі голуба.

Напередодні свята — хрещенський святвечір. До столу подають пісні страви та кутю. А на ранок у церкві та на річках освячують воду. Кажуть, вона цього дня має цілющі властивості, тож кожен набирає чудодійної додому, щоб протягом року зцілювати всі недуги. Вчені стверджують — уся справа в особливих діях електромагнітних полів, а віруючі називають це дивом. А ще кажуть, що коли священик опускає хрест у річку, з неї виходить уся нечисть.

З останнім Різдвяним святом заведено прощатися гучно. Хлопці цього дня випускали на волю голубів, а мисливці стріляли з рушниць, виганяючи зиму.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

(Закінчення теми на 5-й стор.).

НОВИНИ

Подяка Ірану

Посол Ісламської Республіки Іран в Україні Бахмат Техеріян Мобаракє надіслав листа Міністру МНС Григорію Реві. Від імені уряду та народу Ірану, особливо від родичів постраждалих від землетрусу в місті Бам, посол висловив вдячність Кабінету Міністрів, усьому українському народові за надання гуманітарної допомоги іранцям.

Довідка. За час перебування мобільного шпиталю МНС в Ірані медичну допомогу надано більш як 4000 особам. Хоча в районі землетрусу працює чотири шпитали з інших країн, більшість постраждалих звертається по допомогу саме до наших медиків.

Високу оцінку роботі українських медиків дав Верховний комісар зовнішньої політичної безпеки Європейського союзу Хав'єр Солана, який відвідав госпіталь. Слова подяки висловлювали їм спікер парламенту Ірану Мегді Карубі, голова Національної безпеки цієї країни Алі Рогані і духовний лідер шіїтів, депутат парламенту Кувейту Хаж Ага Мохані, які також побували в нашому госпіталі, — повідомляє управління зв'язків з ЗМІ МНС України.

Уголос про «Голос»

Під такою назвою на радіоканалі «Миколаїв» започатковано цикл програм. У першій передачі власкор «Голосу України» в прямому ефірі розповіла про газету, відповіла на запитання ведучої та слухачів радіо. У наступних «ефірах» — огляди газети, коментарі до окремих статей та подій. Радіоканал «Миколаїв» охоплює Миколаївську, Одеську, Херсонську, Кіровоградську та Дніпропетровську області. І хоча «зловити» його можна лише на середніх хвилях, прихильників має багато. Плановано, що виходитиме «Уголос про «Голос» раз на тиждень, передає наш власний кореспондент Олена ІВАШКО.

3 космосом на «ти»

В Алчевську відкрито пункт державної мережі моніторингу глобальних навігаційних супутникових систем. Його вважають опорним для нової фундаментальної геодезичної системи України, інтегрованої у світову мережу MGS-84. Над створенням пункту працювали фахівці Донбаського гірничо-металургійного інституту і міжвузівський центр лазерно-локаційних спостережень штучних супутників Землі «Оріон», що входить до його складу. Цю науково-дослідницьку роботу виконано в рамках державної програми за завданням Національного космічного агентства України, повідомляє наш власний кореспондент Алла АНТИПОВА.

Нафтопровід добудує СП

Представники української компанії «Укртрансфаста» і польської «Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych «Przyjazn» підписали вчора у Варшаві угоду про створення спільного підприємства з будови українського нафтопроводу «Одеса—Броди» до польського Плоцька. Українську делегацію очолив віце-прем'єр-міністр України Андрій Клюєв. Раніше

«Зеніт» повертається на Байконур

Рада директорів міжнародної аерокосмічної програми «Сі Лондч» у Москві підписала ухвалу про принципи співробітництва за проектами «Наземний стан». За словами генерального конструктора КБ «Південне» Станіслава Конюхова, тепер Дніпропетровський ракетноосій «Зеніт», що блискуче зарекомендував себе в реалізації програми «Морський старт», знову повернеться туди, де він колись здобув перші визнання, — на російський космодром «Байконур». Отже, з'явиться можливість здійснювати серії запусків на сонячно-синхронні та низькі навіколосні орбіти космічних апаратів науково-дослідного та господарського призначення, інформує наш власний кореспондент Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Отрута не дійшла до столиці

Затримали зловмисника під час спроби доставити в столицю кілограм 100 грамів важкого синтетичного наркотику — амфетаміну — співробітники УМВСУ в Рівненській області. — Це одна з найбільших партій синтетичного наркотику, що досі вилучався на теренах України, — розповідає начальник УМВСУ в Рівненській області генерал міліції Михайло Цимбалюк, повідомляє наш власний кореспондент Олександра ЮРКОВА.

СЬОГОДНІ ЧИТАЙТЕ:

Коли смикають
чорта за хвоста...

3

Йордан року
1881-го на Стиру

5

Іван БОГДАН

7

ПОЛІТИКА

Ситуація неоднозначна, розгляд ще попереду

У КОМІТЕТАХ ВР

Комітет ВР з питань державного будівництва та місцевого самоврядування на своєму засіданні зазначив, що Указом Президента України «Про заходи щодо забезпечення конституційних прав громадян та нормалізації життєдіяльності м. Мукачівського Закарпатської області» від 25 грудня 2003 року призначалися виконувач обов'язків мукачівського міського голови Мирослав Опачко та повторні вибори міського голови.

Зазначений указ було опубліковано в газеті «Урядовий кур'єр» 30 грудня (як відомо, офіційні документи набирають чинності з дня їх опублікування, якщо інше не зазначено в самому документі), а 29 грудня працівники міліції вже не пустили до будинку міської ради Василя Петьовку (який за результа-

тами мукачівської виборчої комісії здобув перемогу), обранців до місцевих рад та народних депутатів України. Це на засіданні комітету було підтверджено кадрами відеофільму та фотознімками. На сьогодні, наголосив Борис Беспалий, у міськраді триває чергування близько 50 працівників міліції.

ОФІЦІЙНО

Із візитом до Ізраїлю

(Початок на 1-й стор.).

Напередодні візиту відбулася зустріч посла Ізраїлю в Україні Наомі Бен-Амі з головою Комітету в закордонних справах ВР Станіславом СТАШЕВСЬКИМ. Посол підкреслила, що в Ізраїлі давно чекали візиту на такому рівні. «І хоча всі заплановані для обговорення питання присвячено міжпарламентському співробітництву, Володимир Литвин висловив думку, що було б непогано, щоб візит дав додатковий імпульс і для економічних відносин», — зазначила пані Бен-Амі. Тому посол вважає, що буде порушено питання про співробітництво в сільському господарстві та у сфері високих технологій. Вона також висловила сподівання, що підписаний наприкінці листопада Договір про запобігання подвійному оподатковуванню буде швидко ратифіковано Верховною Радою.

ФОТОФАКТ

Минулий рік у відділі іграшок Науково-методичного центру засобів навчання Міністерства освіти й науки пройшов під знаком всеукраїнського конкурсу української народної іграшки. У ньому брали участь 675 робіт.

На знімку: дівчатка захоплені міні-ляльками 77-літньої киянки Варвари Мацелли.

Фото Володимира ТАРАСОВА (Україноформ).

На думку народних депутатів, хоча Мирослава Опачка й було призначено виконувачем обов'язків міського голови, скликатися сесію він не мав жодного права.

Водночас Міністерство внутрішніх справ визнало дії працівників міліції такими, що не суперечать чинному законодавству. За словами Михайла Корнієнка, першого заступника Міністра внутрішніх справ у зв'язках з ВР, до міського відділу внутрішніх справ з проханням навести порядок у приміщенні міськради під час проведення сесії звернувся... заступник керівника секретаріату міської ради. Дивно, бо, як наголосив

Іван Іванчо, такої посади просто немає.

Члени комітету впевнені — законодавство України не надає главі держави право звільняти та призначати посадових осіб органів місцевого самоврядування. На їхнє переконання, указ Президента порушує статтю 25 Міжнародного пакту про громадянські й політичні права та Європейську Хартію місцевого самоврядування, що також є частиною законодавства України.

Комітет вирішив направити свій висновок до Конституційного Суду та рекомендувати парламенту заслухати це питання на пленарному засіданні.

Олена ГОРБУНОВА.

Три роки разом

Учора в Посольстві Канади в Україні відбувся підсумковий семінар Канадсько-Українського законодавчого і міжурядового проекту. На семінарі йшлося про успішне трирічне співробітництво наших та канадських фахівців, які працювали разом над упровадженням прогресивних законодавчих і регуляторних ініціатив. Зокрема, в рамках проекту було проведено 22 заходи: семінари, «круглі столи», слухання, відкриті засідання, прес-брифінги. Окрім того, 10 груп наших фахівців побували на стажуванні в Канаді. А фахівці з Канади активно допомагали в розробці законодавчих актів.

САМОВРЯДУВАННЯ

Підтримали окраїни

Нещодавно в Кам'янці-Подільському, що на Хмельниччині, створено орган самоорганізації населення (ОСН) — громадський комітет окраїнного міського району Біланівка. Від бюджетного «пирога» для активного мікрорайону місцеві депутати передбачили витрати на ремонт приміщення ОСН, канцелярські потреби, оплату комунальних послуг, передплату періодичних видань, кошти на легалізацію комітету і навіть заробітну

плату обраним біланівчанами — голові Анатолію Пашалику та секретарю. Загалом до 2006 року ОСН-первісток отримає 30 тисяч гривень.

Така допомога найнижчій ланці місцевого самоврядування активізувала зусилля ініціативних груп ще в кількох мікрорайонах міста, де населення готує створення нових органів самоорганізації.

Віра ШПИЛЬОВА.
Хмельницька область.

ДОСВІД

Учора — ялинка, сьогодні — підгодовля

Після відшумілих новорічних свят перші лісові красуні вже з'явилися в дворах біля смітєвих баків. Найчастіше хвойні вивозять на полігони побутових відходів. Але не скрізь... Наприклад, у Мелітополі працівники комунального господарства зазвичай складають викинуті дерева, а потім передають їх на вівцеферми — тварини із задоволенням поїдають здрібнену хвою. А в Токмаку частину сосен і ялинок віддають на дрова незаможним

городянам, що проживають у будинках із грубим опаленням. Пухнаті лісові красуні, що втратили новорічні титули, мають попит і в кролівництві. В обласному центрі склалася трохи інша традиція: деревця подрібнюють за допомогою спеціальної машини, а отримане вітамінне борошно, яке можна використовувати для підгодовлі як добрих, безкоштовно роздають усім бажачим.

Олександр АБЛІЦОВ.

Операція «Перевізник» —

ТРАНСПОРТ

Резонансні автокатастрофи з численними людськими жертвами, що трапилися наприкінці минулого року в Криму і на Хмельниччині, змусили багатьох вимогливіше подивитися на стан справ з безпекою руху в країні, переглянути деякі нормативні документи щодо перевезень пасажирів наземним транспортом. Саме з огляду на це за розпорядженням МВС України в усіх регіонах країни до 20 січня триває операція «Перевізник». Як вона проходить в одному з центральних районів столиці — Печерському, — ми вирішили з'ясувати у заступника начальника відділу ДАІ цього району Олега СІРОГО. А заодно — разом з ним подивитися, як на гомінких вулицях і трасах опікуються нею даїшники.

— Для працівників нашої ДАІ Печерський район — надто відповідальний. І насамперед тому, що майже всі автотранспортні потоки з лівобережної частини Києва спрямовані саме до нас. Бо так збудовано найважливіші мости через Дніпро. І цій масі автотранспорту необхідно забезпечити нормальну безпеку руху. Та ми не нарікаємо на долю, а намагаємося належним чином виконувати свій обов'язок.

Наш відділ ДАІ складається з двох підрозділів: дорожньо-патрульної служби й інспекторів, які ведуть агітаційно-пропагандистську роботу в школах і дошкільних закладах з профілактики правил дорожнього руху. 38 сержантів та офіцерів дорожньо-патрульної служби здебільшого перебувають, як мовиться, на лінії, де здійснюють контроль та нагляд за дотриманням водіями правил руху. Є ще інспектори, котрі розглядають ДТП, здійснюють адміністра-

тивну практику, технічний нагляд автотранспорту тощо.

У зв'язку з операцією «Перевізник», яка триває з 10 до 19 січня включно, ретельно перевіряємо технічний стан автобусів в усіх автопідприємствах району, де особливу увагу звертаємо на транспортні засоби з терміном експлуатації понад десять років. Цією справою разом з нашими працівниками займаються також фахівці відділу технічного нагляду за автотранспортом управління ДАІ столиці.

— Пасажири, які набиваються, немов оселеді, в автобуси чи маршрутки, створюють для вас проблеми?

— Технічні характеристики багатьох транспортних засобів не завжди передбачають стоячі місця, якщо можна так сказати. Такі автобуси залишилися лише в державних підприємствах, в автобусних парках. Приватні перевізники і власники маршруток нерідко використовують, на жаль, дещо зношені «мерсе-

Фото Олександра СІРОГО (Україноформ).

Молодий учитель фізики одеського Рішельєвського ліцею Сергій Колибощин і студентка третього курсу університету імені І. Мечникова Анастасія Левдикова одержали грант Президента України на 50 тисяч гривень для створення Одеського обласного центру з роботи з обдарованою молоддю.

На знімку: новоспечені бізнес-партнери на уроці в Рішельєвському ліцеї.

Гуртом усе під силу

Чи не найважливішою подією минулого року в Карлівці, що на Полтавщині, вважають введення в експлуатацію нового інфекційного відділення. Розраховане воно лише на 19 ліжок, але цього достатньо для потреб району. Стаціонар відповідає сучасним вимогам і в області є одним з кращих. Ізольовані блоки, розраховані на двох-трьох хворих. Відділення цілком забезпечене необхідним медичним устаткуванням.

— Потреба у створенні інфекційного відділення стала нагальною, — каже депутат обласної ради Володимир Слєпцов. — Проте тривалий час її ніяк не вдавалося розв'язати через брак коштів. Так було б і далі, якби не взялися за будову всі гуртом. Першими відгукнулись колективи місцевих про-

мислових та сільськогосподарських підприємств, а лівову частку грошей (520 тисяч гривень) вдалося залучити завдяки добрій волі нафтогазового комплексу, який пращое на карлівській землі. «Підставили» плече ДП «Полтавагазвидобування», «Шебелинкагазвидобування», БАТ «Полтавагаз» і народний депутат України від нашого виборчого округу Іван Четверіков. У підсумку — крім необхідної новобудови, ще понад 300 тисяч гривень використано на газифікацію сіл, а 180 тисяч — на будівництво міні-котельні у райлікарні. Відремонтовано також харчоблок райлікарні, у районі створено три сільські лікарняні амбулаторії, відкрито фельдшерсько-акушерський пункт.

Григорій ГРИНЬ.
Полтавська область.

ПОДІЯ

Пожежа на узбіччі

Учора на столичному проспекті Перемоги в районі станції метро «Шулявська» згорів тролейбус. Загорання порожньої машини, що стояла на узбіччі, відбулося о 13.15. Як розповіли очевидці, водій, висадивши пасажирів, залишив тролейбус біля зупинки і пішов, мабуть, по допомогу.

Через кілька хвилин біля задніх коліс спалахнуло полум'я. Оперативно прибули пожежникам вдалося швидко впоратися з вогнем, хоча салон вигорів геть. За попередніми даними, загорання сталося через несправність електрообладнання. На щастя, внаслідок інциденту ніхто не постраждав.

деси», «газелі» та інші авто, в яких не передбачено стоячих пасажирів. На порушення в цьому плані намагаємося реагувати.

— Минулий рік чимось особливим запам'ятався для печерських даїшників?

— Я б не сказав, оскільки він багато чим був схожим на попередній. Наше головне завдання — забезпечити безпеку руху, щоб якомога менше траплялося усяляких пригод. За статистикою, в районі торік на 6 відсотків зросло кількість ДТП (175 проти 141, загинуло 13 осіб, на одну особу більше, ніж попереднього року). Але якщо врахувати зростаючий парк автомобілів та якість наших доріг, то я не думаю, що це багато.

— Кажуть, що держава втрачає сотні мільйонів гривень від того, що віднедавня матері-

али про адміністративні порушення водіями направляють до народних судів, а не штрафують даїшники, як було колись. А що видно в цьому плані з висоти печерських пагорбів?

— Справа навіть не в мільйонах. Якщо проаналізувати стан аварійності на автодорогах України, та навіть і в Печерському районі до моменту, коли ввели зміни до Адміністративного кодексу, на підставі якого нині розглядають справи суди, а не штрафуює ДАІ, то кількість ДТП, як і потерпілих та загиблих, значно зросла...

...Ми стоїмо на площі Великої Вітчизняної війни, на узбіччі вкрай напруженої вулиці Дружби народів, де в бік мосту Патона в чотири ряди, як і в зворотному напрямку, димлять, пихтять і ревуть найрізноманітніші авто.

Коли смикають чорта за хвоста...

Львівське товариство у Києві святкувало «Маланку-2004». Це традиційне зібрання напередодні Старого Нового року. Звичайно, були і гості, навіть дуже поважні. Маска — обов'язкова умова, щоб потрапити до зали. Тож у гуцульському танку були помічені мушкетери, принцеси, легко-важні дами і кавалери, магістри і навіть крутий шейх. Оскільки зимові свята розпочинаються із Миколая, з'явився і чудодій у супроводі янголят.

ТАК ТРИМАТИ!

Трансформатори — це престижно

АТ «Укрелектроапарат» протягом минулого року наростило виробництво на 135 відсотків, випустивши при цьому продукції на вісімдесят мільйонів гривень. Але для хмельничан і це не межа. Буквально в переддень новорічних свят вони встигли відправити партію трансформаторів для Тюменської нафтової компанії. А за кілька днів до того такий само вантаж вирушив аж до Саудівської Аравії. Закордонним партнерам із десятків країн відправляють левову пайку продукції. На заводі роблять усе, щоб підтримувати свою марку. Запровадження у цехах міжнародної системи якості стало не просто формальною справою. Тепер на підприємстві й нові технології, і найсучасніше устаткування, і комфорт, зручність, чистота, порядок на кожному робочому місці. Як справедливо зазначає генеральний директор Михайло Кирпиченко, сьогодні стало престижним працювати на «Укрелектроапараті». У минулому році середня зарплата тут зросла до семисот гривень.

Ірина КОЗАК.

Хмельницький.

«Віниую, добрі люди!
Нехай з вами поміч буде.
Пчілка й худібка нехай вас
кохають,
громи і тучі нехай
обминають».

Колядки учасників Державного гуцульського ансамблю пісні і танцю Івано-Франківської філармонії такі ширі й запальні, що просто неможливо лишитися осторонь різдвяної забави. А від гостей можна було почути: так і ми ж хочемо вміти так розкуто веселитися, тож еднаймося! Тарас Чубай і «Плач Єремії» цей порив остаточно закріпили — всі хором співали, аплодували і вимагали ще пісень.

Старий рік минає, новий настає. Щедрування — свято Маланки, тож з'явилася і вона. Це перевдягнений парубок (неодружений), який ходить по хатах нібито невпізнаний. А дівчата ж ворожать, і в цей час можна вивідати всі дівочі секрети. Супроводжує Маланку вертеп. Справжні бешкетники: дражняться, зачіпають, можуть і піч сажею

вимазати! Вони — недоторканні. Але це чудова нагода чорта за хвоста посмикати або показати язика старій із косою. Словом,

маски — то маленьке диво, і цього вечора диво сталося.

Анастасія СИРОТКІНА.
Фото автора.

ВІТЧИЗНЯНИЙ СТИЛЬ

Слобожанська марка

ЗАТ «Слобожанська кераміка» отримало замовлення на поставку слобожанської цегли для зведення гірськолижного оздоровчого комплексу в Румунії. Визнання логічне: наприкінці минулого року роменські цеглярі вибороли кілька престижних нагород, зокрема й дві міжнародні.

Роменці випускають 45 видів облицювальної цегли різних кольорів. З неї зведено тисячі новобудов в Україні, Росії, Казахстані, Білорусі, Литві, Латвії.

Схоже, колектив на чолі з генеральним директором Іваном Телющенком починає сходження на Олімп, принаймні загальноєвропейського визнання.

Владислав ЖМУРКОВ.

Сумська область.

Обнови шахтарського міста

У Нововолинську здано в експлуатацію першу чергу меблевої фабрики з виготовлення корпусних меблів «БРВ -Україна». Вона стала найбільшим об'єктом, побудованим на території пріоритетного розвитку зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності. Кошти на спорудження підприємства, а це понад 10 млн. американських доларів, надійшли з Польщі. Сьогодні на фабриці працює майже 400 осіб. На підприємстві ведуть підготовку до виробництва меблів для офісів і кухонь.

Для міста Нововолинська, де із дев'яти колись діючих тут вугільних шахт залишилося лише чотири, кожне нове робоче місце має неабияке значення.

Микола ЯКИМЕНКО.

Волинська область.

Банкіра звинувачують у привласненні 330 тисяч доларів

ЗЛОВЖИВАННЯ

Проти фактичного власника збанкрутілого акціонерного товариства «Наш банк» Ігоря Сергієнка вже порушено шість кримінальних справ. Колишнього банкіра звинувачують і в тому, що він зловживаючи службовим становищем привласнив 330 тисяч

доларів із активів АТ «Наш банк». Цю інформацію нещодавно офіційно підтвердили в прокуратурі Запорізької області. Прокуратура має намір наполягати на арешті підозрюваного.

Олександр АБЛИЦОВ.

Запоріжжя.

ЮВІЛЕЙ

На здоров'я ніколи

не скаржився

Столітній ювілей відзначив відомий спортивний діяч Кіровоградщини Василь Козлов.

Свого часу він виховувався у Херсонському дитячому будинку. Закінчив школу. З перших днів Великої Вітчизняної — на фронті. У 1944 році Василя Козлова направили відбудувати зруйновані спортивні споруди на визволеній від ворога території. Так доля зв'язала з Кіровоградщиною. Понад п'ятнадцять років Василь Козлов очолював обласне спортивне товариство «Динамо», стільки само ДСТ «Колос».

Нині ювіляр почувається добре. На здоров'я, за його словами, ніколи не скаржився і тепер не скаржиться теж. От тільки останнім часом став погано чути.

Олег БОНДАР.

Кіровоград.

це турбота і про нас

Прапорщики міліції Віктор Штурмак і Віталій Блашко, наглядаючи за рухом, ніні, та й зупиняють мікроавтобуси, іномарки, щоб пересвідчитися в тому, чи все гаразд з транспортним засобом і документами водія. Майже кожному після перевірки, відкозирявши, бажають щасливої дороги.

Не обійшлося тут і без ДТП. Водій — грузин козаської статурси — не твердою російською мовою намагається, пояснити, як скривдили його в столиці братньої країни. Іхав він у третьому ряду, та якийсь неук, що мчав з вулиці Наводницької, не пропустив його. Добре, що швидкість була невелика,

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

АНОМАЛІЇ

Закляття древніх могил

...Їх було сімнадцять — тих, хто ступив слідом за археологом Картером і натхненником та спонсором експедиції лордом Карнарвроном до погребальної камери єгипетського фараона Тутанхамона в лютому 1923 року. Тієї миті вони вважали, що історія багаторічних пошуків щасливо закінчилася найбільшим археологічним відкриттям.

Без сумніву, за всю історію археологічних розкопок нікому не вдалося побачити щось іще дивовижніше. Перед очима археологів постала вражаюча картина: золоті носилки, трон, статуя, скриньки, голови диких звірів, ритуальні статуетки й багато чого іншого. Але це була лише перша камера. За нею були сама усипальниця із саркофагом фараона, скарбниці і ще одна бокова камера.

Осліплення удачею, Картер спочатку не помітив глиняної таблички, що не одразу впадає в око, з коротким ієрогліфічним написом: «Вили смерті простромлять того, хто порушить спокій фараонів». Пізніше, довідавшись про неї, археолог розшифрував напис і сховав табличку, побоюючись, що робітники сприймуть це попередження всерйоз. Він також не звернув уваги на амулет, що зберігався в склепі. На тильному його боці пізніше виявили текст: «Я той, хто покликом пустелі примушує тікати осквернителів могил. Я той, хто вартує гробницю Тутанхамона». Це було друге попередження...

Про те, що давні єгиптяни накладали на гробниці спеціальні заклиття, європейцям стало відомо наприкінці ХІХ століття, коли було розшифровано багато давньоєгипетських текстів. Але тоді значення цьому не надали. Про «прокляття фараонів» згадали лише у зв'язку з подіями навколо гробниці Тутанхамона.

Коли археологи розкрили її, то побачили біля запечатаних дверей царської усипальниці дві чорні статуї стражів з позолоченими головами. Їх зовнішній вигляд нагадував стародавні арабські описи «стражів пірамід». Дивовижно те, що, виявляється, у гробниці вже побували грабіжники! Вони перевернули там усі скарби, але, мабуть, нічого не встигли вивести. Залишається загадкою, чому. Чи то їх хтось сполошив? Чи то вони знищили одне одного, не встигнувши повернутися, щоб спустошити поховання? Чи то їх убила варта? Але було це, за всіма ознаками, не одну тисячу років тому.

Невдовзі після розкриття гробниці лорд Карнарвон з незрозумілої причини страшенно занервував. Близьке сусідство усипальниці обтяжувало його, і він виїхав, навіть не дочекавшись складання списку знайдених скарбів. Потім почалася серія дивних смертей. Перший раптово помирає лорд Карнарвон, один із керівників розкопок. Потім — його брат, дружина, друзі, доглядальниця...

За кілька років померли двадцять дві особи. Одні з них побували у склепі Тутанхамона, інші досліджували його мумію. Кожного разу смерті були раптові, непередбачувані. Загибель чатувала на відомих у ті роки археологів і лікарів, істориків і лінгвістів, тою чи іншою мірою причетних до вивчення гробниці Тутанхамона. У «теорію прокляття фараонів» не вписується лише доля наукового керівника експедиції — Картера. Він благополучно дожив до 67 років. Проте лиховісна легенда жива й дотепер.

За десятиліття її було доповнено новими подробицями і навіть передісторією, згідно з якою випадки «помсти фараонів» траплялися ще до епопеї із гробницею Тутанхамона. Зокрема, лікар Ост-Індської компанії Гендерсон, котрий викрав у 1805 році у Фівах дві мумії, через рік збожеволів. Швед Ф. Лідман, який багато подорожував Єгиптом, зібрав велику колекцію нагробкових із гробниць речей. Але підготовлена ним до відправлення вона в 1875 році раптово згоріла на складі в Константинополі.

Ще один вражаючий випадок стався з мумією великої вішунки Давнього Єгипту Аменофіс ІV. Її мумія знаходилася в трюмі «Титаніка». Під її головою нібито лежала фігурка бога Осиріса з написом: «Повстань з праху, і погляд твій знищить усіх, хто постане на твоєму шляху». Мумія була коштовним вантажем, і капітан «Титаніка» помістив її у відсік за капітанським містком.

Останньою відомою жертвою «прокляття фараонів» став єгипетський археолог Мохаммед Закарія Гонейм, який у 1952—1954 роках зробив низку важливих відкриттів. Він, зокрема, розкрив і дослідив піраміду фараона Сехемхета, сина першого будівника пірамід Джосера. Тоді під час розчищення підземного ходу загинув один із робітників. А в 1957 році трагічно загинув сам Гонейм.

Утім, нещастя тим, хто порушив спокій сановних небіжчиків, обійали не тільки єгипетські жреці. Чимало історій, від яких серце холоне, пов'язано з могилами давніх інків, з індійськими та китайськими усипальницями. У нашій країні історії про «прокляття скіфських царів» у певних колах не менш популярні, ніж «страшилки» з Долини царів.

Скіфські кургани не даремно називають степовими пірамідами. За розмірами та кількістю скарбів вони не можуть суперничати з єгипетськими похованнями. Проте, з огляду на страшні похоронні ритуали скіфів і кількість людських жертв, що їх приносили під час поховання владики, деякі люди стверджують: «сила» стародавніх охоронних закліть в обох випадках цілком порівнянна. На підтвердження наводять долі кількох відомих українських скіфологів, котрі пішли з життя вочевидь передчасно. Треба зазначити, що в середовищі археологів, і новоявлених грабіжників стародавніх могил існує чимало забобонів і свій «професійний фольклор», пов'язаний із древнім прокляттям.

Є безліч цілком наукових пояснень згаданих мною трагічних фактів. І насамперед — наявність у давніх похованнях хвороботворних вірусів, бактерій та грибків. Однак ні біологічні, ні фізичні, ні хімічні теорії неспроможні пояснити всі випадки трагічних збігів і ті відчуття пригніченості, тривоги, а часом і підсвідомого страху, що, за свідченнями очевидців, які брали участь у розкопках, виникають у людей поблизу поховань. Містика, можливо, і не має до цього жодного стосунку, але природа доволішніш явищ набагато складніша й різноманітніша ніж прямолінійні матеріалістичні уявлення. І, мабуть, до древніх застережень, які мають цілком визначений, хоч поки що й не зрозумілий нам зміст, варто дослухатися.

Антон ДМИТРЕНКО.

На знімку: золотий саркофаг Тутанхамона.

Цивілізація — це відсоток культури на душу населення

КЛУБ ЗНАМЕНИТОСТЕЙ

Художник **Сергій Якутович** востаннє виставлявся у Києві 13 літ тому. Йому треба було осмислити наш чудернацький час, подивитися на себе і Україну збоку. «Мені конче треба було розібратися в цьому — разом з глядачем, на найвищому щаблі майстерності. Це дуже важливо». Отож, він працював і виставлявся в Німеччині, Франції, Іспанії.

Нині знову його виставка вдома, у Києво-Могилянській академії. Там — роботи лише останніх трьох років, і це здається неймовірним за кількістю та потужною якістю зробленого. Варте захоплення й те, що **Якутович** протягом останнього десятиліття не піддався ані модним абстракціям, ані кон'юктурно-плоскій козакоманії, лишився в мистецтві сам собою. Але це означає також, що він був в Україні нікому непотрібним.

Далі розповідає він сам:

— Святе місце порожнім не буває. Якось з'явився такий іспанець Хосе Морено, прийшов до мене в майстерню випадково. Питає: «Ти не знаєш, у кого є реалістичний український живопис?». Кажу: «В мене». А він: «Хто ти, ми не знаємо». Я перед ним поставив 25 картин. Він каже: «Хочу все!». Це стало зачином моєї першої поїздки до Іспанії (зима 1996-го). Я вже бував на Заході, тому поставив певні умови. І Хосе Морено їх виконав, просто феєрія якась: житло надано, вирішено всі побутові проблеми, місце — дивне: Піренеї, 150 км від Барселони, 10 км від Фігейроса, де народився Сальвадор Далі, 40 хвилин до моря, 25 хвилин до Франції. Це була та Європа, яку я хотів. Я бачив Прадо, Толедо, усе, про що мріяв. Мріяв — бац, і вийшло.

Потім, у Києві, я писав для Морено картини на замовлення, а сам майже молився, щоб мені запропонували контракт. Казав собі: я ніколи не провищу, але зараз — хочу. І от іспанець приїздить і каже: «Хочу, щоб ти підписав зі мною контракт!» Але, щоб поїхати до Іспанії не туристом, офіційно, треба одержати дозвіл на роботу. Поки ці юридичні проблеми вирішувалися, іспанець телефонував: «Сергію, все, що ти пишеш у Києві, вважай, я вже купив. Ти вже працюєш на мене!». Все вийшло, як він казав, — через півроку підписали контракт, і ми всією родиною поїхали до Іспанії: я, дружина, син. Це була друга поїздка — на початку 1997-го. Контракт — на рік. Але я вже знав: він не професіонал, у нього безліч проблем та боргів. Хоча, як я прийхав, він розраховувався зі мною, виконав усі умови. А потім виявилось, що він не може платити за контрактом, і весь час мені боргові розписки писав. Ці борги він залишив мені, а я не можу навіть назвати суму, бо це щось космічне. Але були виставки, я писав дуже багато, за контрактом мав писати чотири картини на місяць, а писав 10—15. Він казав: «Я не оплачу, навіщо ти пишеш?» — «Тобі не зрозуміти. Може, це в мене перший і останній раз: я маю нагоду все, що накопичив у собі, виплеснути».

Поки я писав наступну картину, він привозив покупців. Вони дивилися на картину у вікно, і він продавав за таку ціну ці картини, що я просто золотив його. І це тоді, коли в мене не було гучно імені. Іспанець розумів: коли він мене розкрутить, то буде багатий, як Крез. Але... він не був професійний галерист.

— **Авантюрист чи просто невдаха?**

— Авантюрист! У нього були фабрики, він продавав шуби, будував будинки. Брався за все, він був геть божевільний хлопець, скрізь закінчував банкрутством. Йому було ніяково переді мною, і я розумів, що потрапив у халепу. Та я розумів і інше: мені випав шанс працювати за таких умов і цей шанс треба максимально використати. За два роки життя в Іспанії в мене було дванадцять виставок, більшість дуже успішні, деякі — ні, але картини продавалися за такою ціною, що коли хоча б одну продав, то всі витрати окупилися б.

Минув другий рік, пішов третій, було важко. А іспанець не розплатився ще за перший рік. Казав: «Залишайся ще на рік, справи налагодяться». Він саме збудував 12 будинків на продаж. Адже ви знаєте: надія вмирає останньою. Тим паче, я стільки написав. 150 картин. Картин, не картинок! Творча спрага шалена була!

На кожну виставку ми везли картини майже через всю Іспанію, я бачив її. У мене написалася ціла серія, присвячена краєвидам Андалузії, серія, присвячена кориді, не тій кориді, яку всі знають, а яка всередині людей. Мої друзі, французи, казали: «О, нарешті в Іспанії з'явився іспанський художник!» Мої картини купували англієйці, французи, особливо американці. Іноді іспанці, бо вони не

грошовиті. Отож я радий, що це все було, це неймовірне щастя, тим більше, в моєму віці. Коли все обвалилося, я пішов з каталогом по галереях. Люди брали каталог і казали: «Супер! Це ваші картини? А чого ви з вулиці прийшли?» Починаю розповідати, бачу, ніхто не хоче зі мною працювати, бо... Хосе Морено людина талановита і геть авантюристична. А справжній бізнес не любить очевидних авантур. І тому галеристи казали: «Якщо ви таке написали і ходите жебраком, то ми не знаємо, як з вами справу мати». Дехто з моїх друзів просто казав: «Давай приїдемо вночі, вивеземо всі твої картини і почнемо нормальний судовий процес». Навіть адвокат казав: «Це не проблема, ми його знищимо». Я відповідаю: «Я так не можу, я йому дав слово джентльмена!» — «Він не джентльмен!» — «А я — джентльмен!» І вони навіть розчарувалися в мені, хоча щосуботи приїздили до мене в майстерню поглянути, що ця божевільна людина за тиждень зробила. Вони, знаючи, скільки це коштує, рахували про себе, скільки я заробив за тиждень. А я не міг зібрати на квиток...

— **Як вам удалося вирватися звідти?**

— Я вирвався і знову «зарвався». В мене тоді був смертельно хворий батько і не було грошей, щоб поїхати додому. Я у Морено виторгував відпустку, лише на два тижні, і з невеличкими грошима, які він дав, прийхав додому, роздав борги, купив квиток назад. Тут він телефонує: «Можеш ще на два тижні лишитися». Потім знову: «Приїжджай через два місяці!» Ні, думаю, щось тут не так. Прилетів туди. А там уже все пшик. Поскандалили. Він сказав: «Ми розлучимось, але не назавжди. Ідь додому. А через два з половиною місяці зустрінемося знову. Бачиш оцю гору, я тобі тут збудую дім, буде все о'кей». Ну, думаю, це все «бе-бе-бе». А виявилось гірше. Його в аеропорту Амстердама заарештували з валізкою діамантів, він їх з Африки взявся перевозити. Ну, вплипи величезний строк. Через півроку випустили під заставу. Але скоро він загинув в автокатастрофі.

— **Чи нема у вас образи на Іспанію?**

— Ні! Хоча перший рік я прокидався вночі в слюзах, образа була. А потім зрозумів, що це був мій дуже щасливий життєвий період. Я не збирався залишатися в Іспанії. Я просто побачив, на що художник може віку і хисту може розраховувати там. А чи готовий я туди знову поїхати? Ні. Я там не був сином свого батька, не був чоловіком моєї дружини, батьком мого сина. Я навіть не був там уже українцем. Хоча іноді ходив у ліс — співав українських пісень уголос, щоб не забути мову. Але я впіймав щастя. Дуже важке щастя. Тим паче, що воно мистецьки було висловлено. Я — зміг.

— **Але картини після загибелі Морено пропали, кредитори забрали їх за борги?**

— Так і було, але згодом картини почали спливати. Невдамо телефонував Іван Драч: «Сергію, я в Чикаго, в поважнім домі, тут висять твої картини!». Тобто картини продаються: коли минає п'ять років, кредитори, які забрали ці картини, мають право їх розпродати. І слава Богу. Добре, що не викинули. 1993 року в Мюнхені мені показали звалище українського мистецтва. Це найстрашніше, що я в житті бачив. На асфальті лежали Волобуєв, Яблонська, Глущенко, Сільваші... Це було як сміття скинуто. В Україну тоді їздили «бізнесмени-туристи» і за 30 марок купували картини. А потім викинули. Думав, так буде й в Іспанії, але мої картини пішли в люди, і це втішає.

— **То ми там потрібні чи ні?**

— Ось приклад. В Іспанії радили, щоб я взяв псевдо. Бо клієнти питають, чому прізвище югославське. Пояснюємо: Україна! А, Східна Європа, ні, це проблема». Якщо моє псевдо буде Мартінес

чи Альдебаран, то нема проблем. Але моє прізвище ніяк не може бути Альдебаран. Я залишився Якутовичем.

Але інтегруватися туди треба. Бо ми живемо в ненормальних умовах, просто не знаємо, що таке «нормально». Між іншим, цією моєю виставкою в Києво-Могилянській академії я хочу показати, що можна жити нормально, нормально любити, а не декларувати: я тільки Україну люблю. Нормально, коли є моя Україна, твоя Україна, у кожного своя Україна. Треба навчитися жити на нюансах, які підкреслюють індивідуальність. Треба перестати казати «ми», а почати казати «я». Бо «я» — це відповідальність, а «ми»... Кажемо: «Ми такі дурні!» Хто — ми? Ви дурні, я дурний?

— **Але все одно — десь гірше, десь краще...**

— У цілому скрізь однаково. Просто верхній шар шоразу різний. Колись я потрапив до Парижа вперше. Зустрівся з друзями, які давно туди виїхали. Вони кажуть: тут усе банально, і французи всі такі-сякі. Питаю: «Чому тоді тут сидите?» — «Бо тут цивілізація, а от культура — в Україні». Перепрошую! Цивілізація це відсоток культури на душу населення, культура народжує цивілізацію, а не навпаки. І в нас є народна культура, ні, була. Бо нині її немає, вона люмпенізована, люди не живуть на своїй землі, не відповідають за свою землю. Отже, ми не можемо говорити про народну культуру як таку. А культура, яку народжує цивілізація, живе все-таки в місті. А в нас немає національно свідомої інтелігенції і культурних городян. У нас немає сходинок: перша, друга, третя...

— **У них — є, однак у вас там були проблеми...**

— Я відповім словами людини, яку безмежно шаную. Це 92-літній каталонський художник Карлос, автор знаменитого плаката «No pasapan!», людина, яка 45 літ жила в еміграції, людина, яка сама збудувала собі музей, і уряд Каталонії офіційно визнав цей музей. Феноменальний дід. Він сказав мені: «Сергію, такий, як ти є, ти маєш розраховувати на величезну повагу. Викликає повагу те, що ти робиш, те, що маєш, те, що ти кажеш і як ти живеш. Але якщо ти з'являєшся тут, у нас, значить, ти здобув повагу у себе влома. Тому ти не можеш розраховувати на успіх у нас. Доки ви не навчитеся поважати своє, ви не будете цікаві світові».

— **Вас порівнюють з Дюрером. Це не ображає?**

— Ні, бо іронічно ставлося до себе. У нас звично так порівнювати: український Пікассо, український Дюрер. Цим одразу підкреслюють нашу меншовартість. Шевченко — український Рембрандт? Так, але якщо Шевченко посідає в нашому мистецтві місце Рембрандта, то в якому мистецтві яке місце посідає Рембрандт? У голландському, в світовому? Треба знайти точку відліку. Щоб відповісти на ваше запитання, треба зрозуміти, що таке українське мистецтво. Що є ми? Ми не великі, а такі, як є, і це треба усвідомити. Ми все чекаємо, що про нас скажуть? У Москві, Варшаві, Парижі. А ми самі маємо про себе говорити!

Моя постать в українському мистецтві стоїть зовсім осторонь. І навіть ті мої реверанси, які я іноді робив, відкидаються. Я не потрібен. Утім, досить мені зробити маленьку виставку, засвітитися, як знаходяться люди, яким я потрібен. Але в загальному потоці мені немає місця. Я все-таки син свого батька, а батько, як бульдозер, теж стояв геть осторонь. Можна сказати: я українець скрізь, крім України. Мене сприймають українцем у Німеччині, у Франції, Іспанії, Чехії, в Москві...

Тим часом ми всі отак осторонь: я до культури осторонь, культура до мене осторонь. Ми всі до Європи осторонь. Чому? Бо не розуміємо своєї чинності, своєї першовартості. А от коли усвідомимо самі себе... Мені запам'яталося: в Карпатах ми мешкали в будиночку, видно було Говерлу. Поруч жив гуцул 90-річний Петро Федорович Ілюк. Батько якось привіз московських художників. І вони, проїхавши весь світ, отетеріли: «Такої краси ми ніде не бачили». А дід Петро слухає, потім каже: «Стоп!» Узняв чарку і продовжує: «Ми, гуцули, любимо самі себе. За ваше здоров'я». Ось він, сенс: треба любити себе, але треба заробити це право. При цьому питати себе: «Хто я? Що я? Що я можу?». Ми лагідні люди, ми один одному все прощаємо, і, го-

Іспанські мотиви Сергія Якутовича

ловне, прощаємо самим собі. А чи треба прощати собі? І це є скрізь, і в мистецтві, яке є відзеркаленням усіх суперечностей. Бува, талановитий хлопець, і що? Навіщо він це намалював, зліпив? Хоч яка є форма виразу, вона має під собою морально-етичні норми. Бува, талановито, симпатично, але ніяк або без любові до людини.

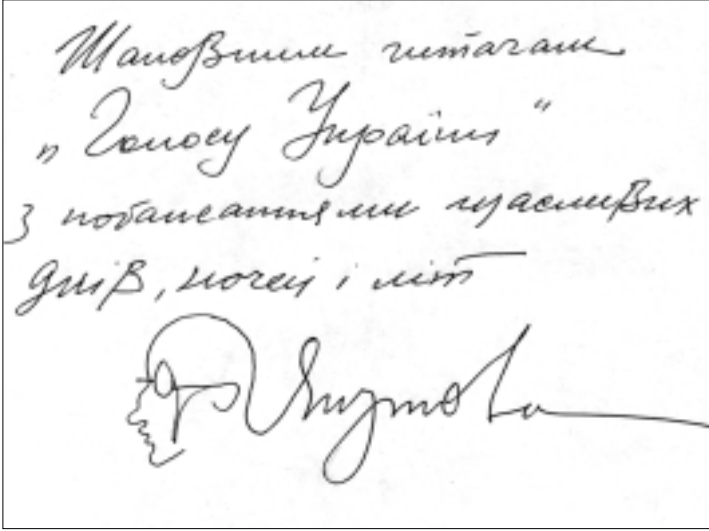
— **У чому ви вбачаєте своє призначення?**

— Передусім завжди бути самим собою. Гадаю, навіть життя в мене на це не вистачить. Я розумію свою роль. Розумію свої можливості, здібності неабиякі. Але сповна реалізувати те, що ти в собі цінуєш і за що сам себе любиш, дуже важливо. Бо ти любиш не просто себе, а максімального Сергія Якутовича, розуміючи при цьому, з чого ти створений — з батьків, друзини, сина, друзів. Я перед ними в боргу, бо я їх люблю, я без них не можу, тому що поруч з ними хочу бути щодня ліпшим, ніж я є, — тобто втілювати і виправдовувати Божий задум.

— **Ось ваше ставлення до себе допоможе Україні?**

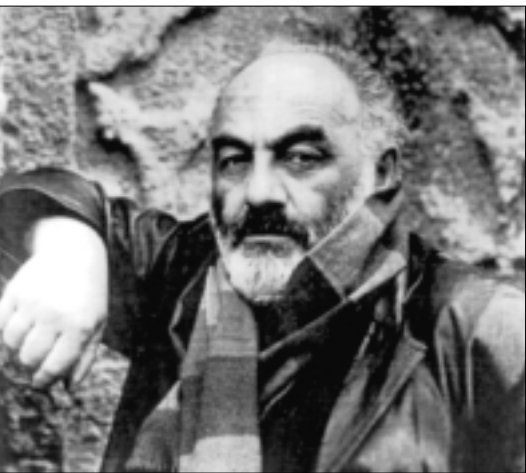
— Має допомогти мені. Завжди треба починати з себе. Я, наприклад, знаю, що маю бути на людях блискучим. І не через те, що я такий є, а тому, що в мене є обов'язки перед людьми. Чим більше людей, блискучих у своїй справі тим краще. Може, це не сприймається в словах, але глядачі сприймають художника й без слів. Коли за одну ніч люди в селі розібрали мою кінодекорацію до «Молитви за гетьмана Мазепу» на шматки, я подумав: це їм треба, щоб піч топилася. А вони кажуть: «Ні, ми вішаємо це по стінах, як красу». А там були намальовані ангели, і люди виламували їх, несли по домівках. Я розумів, що вони мене спотворюють, але не тому, що їм шматок картону потрібен...

Бесіду вів Володимир КОСКІН.

Пряники із зони

ДО 80-РІЧЧЯ СЕРГІЯ ПАРАДЖАНОВА

Сергій Параджанов

Луганчанин Аркадій Клас бачив Параджанова двічі, і не в кращий для режисера час — у ті роки він відбував п'ятирічний термін у Перевальську, в колонії п/я-15, у Луганській області. До Параджанова нікого не впускали, листи і передачі було суворо обмежено.

Майже двадцять сім

років тому Аркадію Львовичу Класу зателефонував начальник облуправління кінофікації Володимир Орнатський: приїжджай у невідкладній справі. Клас прийхав. У кабінеті, крім хазяїна, сидів Михайло Голубович, відомий актор. У кімнаті явно зависло напруження. Орнатський сказав: «У Перевальській в'язниці сидить Параджанов, йому треба передати посилку від групи артистів кіностудії імені Довженка. Просимо тебе посприяти, щоб подарунки потрапили до адресата».

Прохання не здивувало Аркадія Львовича. Він більш як 24 роки служив у Внутрішніх військах, командував і підрозділом в/ч 66-33 у Луганській області, а перед пенсією за-

дував клубом полку. Зв'язки мав надійні, тому до нього й звернулися.

А хід знайшли ось який: наближалось 35-річчя Сталінградської битви, і Аркадій Львович, як учасник битви і лектор товариства «Знання», написав собі путівку для виступу перед військами Внутрішніх військ, що охороняють Перевальську колонію. Морозного грудневого дня вони з Голубовичем виїхали до зони, прихопивши з собою посилку від друзів Параджанова.

Після лекції Аркадій Львович, ніби між іншим, звернувся до командира:

— Чув, у вас тут Параджанов «відпочиває»? А я прийхав з його другом, артистом Михайлом Голубовичем. Знаєш такого? Допоможи організувати їхню зустріч.

Номер не пройшов. Тоді Аркадій Львович, залишивши Голубовича в машині, йде до прохідної колонії, пред'являє документи, просить провести його до начальника. Як не дивно, але прохання виконали. Аркадій Львович схилив до себе начальника, назвавши прізвища спільних знайомих. А коли запропонував організу-

вати для ув'язнених зустріч з відомим кіноартистом Михайлом Голубовичем, офіцер і зовсім пройнявся до нього довірою. І Клас попросив його про зустріч з Параджановим. Про 15-кілограмову посилку він поки що промовчав. Підполковник сам привів Параджанова до кабінету.

Коли Аркадій Львович простягнув Сергію Йосиповичу руку для знайомства, той зустрів цей жест поглядом, у якому була помітна ненависть, але невдовзі відтанув. Зрозумів, що перед ним друг. Почав розповідати про порядки в зоні, критикувати режим. Довкола них зібралось осіб з десяти ув'язнених. Клас знав: якщо про бесіду донесуть, погано буде Параджанову. Він відіграв зацікавлених, а співрозмовника попередив: будьте обережні.

Якби я не був оптимістом, уже давно покінчив би з собою, — відповів Параджанов. — Аби лише вибратися з цього пекла! Створю фільм, про який говоритиме весь світ. У країні розвинутого соціалізму будь-яка дійсно талановита людина — заручник свого таланту. Вона не розпоряджається своїм життям, працює і навіть сном. Але я виберуся з цього лабіринту і своє слово ще скажу.

На прощання Клас вручив Параджанову збірник «Вірменська середньовічна лірика», який просила йому передати дочка Аркадія Львовича. Потім всі пішли до їдальні, на зустріч Голубовича з ув'язненими.

Перше запитання до Голубовича було: «Чи правда, що Параджанов — режисер?» «Великий режисер!» — відповів той і почав розповідати про параджановські фільми.

Тим часом думки Класа були зайняті пошуком способу передачі посилки. Коли побачив орденські планки на кітелі заступника начальника колонії, вирішив: з фронтовиком домовитися легше. І проблему з посилкою вирішили. Але із застереженням: передати її в два прийоми. Одразу викликали наглядача, наказали зробити перепис вмісту посилки і передати «без зайвих очей».

За кілька днів Голубович і Клас знову приїхали до зони, вже на прохання начальника колонії. Параджанов був готовий до зустрічі. Михайлові він вручив на пам'ять пістолет-запальничку, а Аркадію Львовичу — красивий ніж для розрізання паперу. І книгу. Той само збірник віршів вірменських поетів, що передала режисеру Лариса Клас. «Такий книзі не місце в зоні», — сказав він. На обкладинці написав: «Дорогий

незнайомці Ларисі з благоговінням. С. Параджанов».

Років за два після цього Аркадію Львовичу довелося зустрітись із заступником начальника колонії, котрий їм з Голубовичем тоді допоміг. Тепер він був на пенсії і розповів, що перед звільненням Параджанов був заклопотаний тим, як його зустрічатимуть у Києві і що він подарує своїм друзям. Купив ящик пряників, щоб вистачило всім, хто приїде в аеропорт його зустрічати.

Уже в Києві режисер багато розповідав друзям про свої митарства. У вустах оповідача ці оповідання набували форму цілісних, закінчених новел. Одним із слухачів цих історій був Юрій Ільєнко — давній друг і колега режисера, оператор усявлених «Тіней забутих предків». Кожну «новеуду» Параджанов закінчував фразою: «Я тобі це дарую». Записавши кілька таких історій, Ю. Ільєнко створив сценарій, схвалений тяжко хворим Параджановим. Сценарій ліг в основу фільму, який Ільєнко зняв у трьох різних зонах, що «приймали» Сергія Йосиповича. Але основна частина зйомок пройшла саме під Перевальськом. Фільм вийшов уже після смерті Параджанова. Називався він «Лебедине озеро. Зона».

Алла АНТИПОВА.

Йордан року 1881-го на Стиру

ЦІКАВО

123 роки тому на Водохреще на річці Стир у Луцьку стала-ся подія, яка багато в чому визначила подальшу долю десятирічної Лесі Косач (Українки). Відтоді почався її великий страдницький шлях до безсмертя.

У крижаній купелі

Друга зима в Луцьку запам'яталася сім'ї Косачів небувалими морозами, а ще бідою, котру вона принесла в їхній дім. Ще в листопаді випав сніг, а потім кружляло і мело до Нового року. Шодня Косачам доводилося відкидати сніг від ганку до хліва з дровами і хвіртки. І незабаром ці стежки стали схожі на снігові тунелі. То вже вітри було маленькій Лесі, її братику Михайлику разом із новою приятелькою Шурою Судовщицевою пробиратися тими тунелями на вулицю, щоб побачити, як, сковзаючи і розливаючи з відер воду, йдуть від Стиру рожевошкі сміхотливі молодичі.

Тільки на Новий рік розпогодилося, як на зміну завірюхам прийшли тріскучі морози. Ой як приємно було на санчатах спускатися з гірки до самого Стиру, а коли пошастить, то й на середину його крижаного русла. Найкращі санчата були в Лесі. Змайстрував їх тато Лесиної подруги Марійки за те, що навчила його доньку читати і писати.

Напередодні Водохреща, або ще як називають на Волині це свято, Йордані, на Стир прийшли чоловіки і замість маленької ополонки, де брали воду жінки, вирубали велику. Поруч із льоду виклали великого хреста, поставили ялинки. Спостерігаючи за цим, діти зрозуміли, що тут має відбутися щось надзвичайно цікаве і таємниче. Тому на Водохреще, доки тато з мамою були на службі в соборі, Леся з Шурою і Михайликом вже кілька разів встигли побувати біля ополонки. А як тільки перед обідом соборні дзвони сповістили про закінчення служби, всі троє вибігли на річку, щоб краще побачити, як будуть святити воду.

Тим часом хресна хода поволі рухалася від собору до Старого міста. І вже через півгодини на вулиці, що спускалася до Стиру, з'явилася церковна процесія. Попереду крокував сивобородий, ніби зійшов з ікони, дідусь із хрестом, потім чоловіки з хоругвами, священики у святковому вбранні, півчі, а за ними нескінченне море людей. Всі поволі виходять на кригу. Уже заповнено весь простір, а віруючі продовжують йти. Від величезної ваги людських тіл лід прогинається, і з отвору в ньому починає виплескувати-

ся наверх темна свинцева вода. Ті, хто стоїть біля ополонки, намагаються відійти, але ззаду напирасє натовп. Понад годину простояла десятирічна Леся в тій крижаній купелі. Ніжки у валяночках, хоч і підшитих шкірою, давно вже стали двома крижинками. Прийшла додому, і швиденько валяночки під піч, щоб мама не бачила. А на третій день стиснуло груди, вогнем запалили ноги, а потім і все тіло. Тоді й дізналася сім'я, що трапилося на Стиру на Йордан.

Ось що згадує про події тієї вже далекої пори молодша сестра поетеси Ольга Косач-Кривенюк. Запис зроблено в 1941 році на прохання жителів Луцька і надруковано в книзі «Спогади про Лесю Українку» (Київ, 1971). «6 січня 1881 року Леся в Луцьку пішла на річку подивитися, як святять воду, і в неї дуже промерзли ноги. Скоро по тому і від того, як тоді думали, вона заслабла: у неї так сильно почала боліти права нога, що вона, незважаючи на те, що і тоді була дуже терпляча, аж плакала від болю. Вважали, що то в Лесі гострий ревматизм. Лікували її ваннами й мастями. І нога через якийсь час перестала боліти й не боліла кілька років. Однак від тієї пори треба датувати початок Лесиної, як вона сама жартуючи називала, «30-літньої» війни з туберкульозом».

Де той берег

То де саме трапилася ця подія, яка відіграла в житті Лесі Українки настільки фатальну роль? На жаль, ніхто з дослідників її творчості ніколи не цікавився таким «дріб'язковим», на їх погляд, фактом біографії поетеси. Хоча, ймовірно, той прикий випадок на Стиру, наповнив стражданнями і болем поезію Лесі. Бо як часто душевні переживання, фізичний біль, муки нерозділеного кохання народжують у людській душі високі думки і устремління. Задаймо, свій перший вірш «Надія» Леся написала під враженням переживань від арешту царською охранкою її рідної тітки Олени Косач.

А втім, давайте прочитаємо, що пише про душевний стан Лесі, її настрої відомий дослідник творчості поетеси Анастоль Костенко в книзі «Леся Українка» (серія «Жизнь замечательных людей»): «Довгі, виснажливі

тижні, а то й місяці прикута до ліжка, позбавлена товариського спілкування, приречена на бездіяльність, Леся цілими годинами, днями віддавалася мріям, книги допомагали розвивати уяву, мислити образами, картинами. Крила фантазії відносили її у далекі світи, у безмежжя всесвіту. Одночасово розвивалася здібність до узагальнень, до абстрактного мислення. В одному з листів до Драгоманова вона запевняла, що володіє дивною пам'яттю на обличчя і світ, що її оточує, до того ж не вміє думати без образів».

Де ж те місце на Стиру, де Лесю наздогнала важка хвороба, де той берег, з якого почався її великий і страдницький шлях до безсмертя? Три-чотири роки пошуку не давали результатів. Не допомогли і звертання в єпархіальне управління УПЦ Київського патріархату, інші церковні установи Волині, не згадували про це місце й архівні документи. І лише напередодні Різдва 1996 року доля звела мене із 93-річним аптекарем Іваном Михайловичем Криштопом. Від нього я і довідався, що живе Іван Михайлович (помер він менше як через рік після нашої зустрічі) саме на тій вулиці, якою лучани багато століть ходили до Стиру на Водохреще. Розповів він мені, який вигляд мали хресні ходи на Йордан і як саме відбувався обряд освячення води на Стиру. До речі, сьогодні ця вулиця носить ім'я Лесиною дядька Михайла Драгоманова. І веде вона до річки, саме туди, де мешканці Луцька традиційно освячували воду. Незабаром цю інформацію підтвердила і лучанка Інна Мохнюк, яка дізналася про це від бабусі. З'ясувалося також, що в 20-х роках минулого століття польська окупаційна влада «запропонувала» перенести освячення води на річку Жидувку, яка впадала в Стир біля моста Бена (район вулиці Шевченка). Мовляв, наві-

що йти з хоругвами через усе місто, якщо можна неподалік собору освятити воду. Та й сам собор із часом планувався передати католикам. За радянських часів влада взагалі заборонила хресні ходи містом, обмеживши обряд освячення води територією храму. Ось чому так важко було відшукати цей святий для кожного українця берег, той шматочок землі, який пам'ятає про трагедію, що почалася тут 123 роки тому на Йордан, тієї землі, на якій на маленьку Лесю Косач зійшла Божа іскра великого таланту і зробила її безсмертною.

Бачили ви, як велике

багаття
Кида вогонь аж до хмар?
«Божая іскра» — то
тяжке прокляття,
Дикий і лютий пожеар.
Вогнища того не може

людина
Ні запалити, ні вгасити.
В кого запала хоч іскра

єдина,
Вік її буде носить!

***

У 1996 році берег Стиру, що в кінці вулиці Драгоманова, ще був вільний від забудови. Мріялося, що шанувальники Лесі Українки разом із місцевою владою встановлять на узрізї води пам'ятний знак, який би нагадував про трагічну подію, що трапилася тут у січні 1881 року. Однак на моє повідомлення ніхто не звернув уваги, а кмітливі автовластники швиденько звели на цьому святому місці гаражі. І все-таки вірю, що з часом в Луцьку з'явиться і згаданий знак. Тим паче що на цьому згині ріки лучани на початку минулого тисячоліття приймали хрещення. Тож до цієї важкої справи може долучитися і церква.

Микола ЯКИМЕНКО.

Луцьк.
На знімку: такий вигляд має нині берег Стиру, де до початку 20-х років минулого століття лучани освячували воду.

Фото автора.

Що робити зі Сходом?

Зпадняням 1989 року Берлінської Стіни закінчилася ера планової економіки НДР, а об'єднана країна визначила для себе найвищий пріоритет — відбудову Східної Німеччини. Так розпочалася реалізація проекту «Відродження Сходу», котрий передбачав перетворення планової економіки на ринкову. На це з державного бюджету щороку спрямовується фінансова допомога — 113 мільярдів євро, що мало зробити рівень життя у східних і західних землях однаковим.

Проте з часом з'ясувалося, що навіть незважаючи на потужні фінансові вливання, зробити це не так уже й просто. «Осі», як називають жителів східної Німеччини їхні західні співгромадяни, поки що неспроможні подолати наслідки соціалістичного способу господарювання, а економіка досі не може набрати потрібних обертів. Мрію про швидке втілення заповітної мети часів німецького возз'єднання, ймовірно, доведеться поховати.

Саме так заявив міністр транспорту ФРН і відповідальний у справах розвитку Східної Німеччини Манфред Штольпе. Хоч він і не вважає, що ситуацію слід оцінювати за принципом «схід — це погано, а захід — добре». За його словами, на сході країни також є економічно сильні регіони. Тому розподіл бюджетних коштів має відбуватися не за географічним положенням, а за потребами.

Щоб зміцнити інвестиційні можливості для сходу Німеччини, Штольпе пропонує у ширшому обсязі звільнити комуни від сплати податків, що їх передбачає реформа в цій галузі. На його думку, плановане урядом звільнення від податків, котре становить 3—4 млрд. євро на рік, замале. В цьому

його підтримують чисельні громадські спілки працівників економіки Східної Німеччини, які вимагають, щоб ті, хто розпочинає власну справу або засновує фірму, були повністю звільнені від них на 3—6 років. Вони також пропонують подовжити на наступні чотири роки термін доплат до інвестицій — два млрд. євро щороку, який закінчується наприкінці цього року.

Така фінансова підтримка стала особливо ефективною у переробній галузі. Подовження термінів додаткового фінансування дасть змогу наступного року зменшити податки на 141 млн. євро. У 2006 і 2007 роках сума податків становитиме 1,4 млрд. євро щороку, а 2008-го — 1,2 млрд. євро. Фахівці теж вважають доцільним подовження програми до 2006 року. За новою інвестиційною постановою великі підприємства в Східній Німеччині одержуватимуть до 2008 року додаткову фінансову підтримку — 12,5 % від загальної суми інвестицій. У віддалених районах для підприємств вона становитиме 15 %. Середні й малі підприємства одержуватимуть її 25 %, а невеликі фірми у віддалених регіонах навіть 27,5 % від загальної суми інвестицій.

З новими реформами уряду не погоджуються прем'єр-міністри східних земель. Вони вимагають зробити для них виняток, запровадити соціальну реформу, оскільки рівень безробіття тут удвічі вищий, ніж будь-де на заході країни. Втім, міністр фінансів Ганс Айхель відхилив ці пропозиції, заявивши, що представники влади зі сходу за допомогою голосування у парламенті можуть вирішити долю запровадження реформ.

Валентина ПИСАНСЬКА.

Франкфурт-на-Майні.

ДОЛІ ЛЮДСЬКІ

Уберегли від людодідки

До корпункту «Голосу України» на Рівненщині йдуть люди зі своїми проблемами, сподіваючись на допомогу чи просто обнадійливе, добре слово. Не від гарного життя завітала й 80-річна пенсіонерка з Рівного Зінаїда Вікторівна Жовтобрюх. Забігаючи наперед, скажу, що нам удалося хоч трохи допомогти жінці.

Розговорилися. Зінаїда Вікторівна повідала про своє життя. Слухаючи її, я подумала: чому так буває, що одному доля відміряла міх щастя, а іншому встелила життєвий шлях терновими шипами. Зінаїда Вікторівна чимало пережила на своєму віку: і війну, і голод, і тяжку хворобу своєї доньки, яку тричі оперували нейрохірурги. Тож на схилі літ Зінаїда Вікторівна не тільки доглядає доньку-інваліда, а й опікується двома неповнолітніми онуками. Сім'я, звичайно ж, не розкошує. Скоріше бідує, бо на більш ніж скромні пенсії у місті вижити важко, тим паче що чимало коштів доводиться витратити на ліки. Дивуюся, що попри всі життєві випробування, Зінаїда Вікторівна не зачерствіла душею, здатна до співпереживання. А втішає себе тим, що на своєму віку їй і не таке довелось пережити. Найтрагічніші, найважчі спогади у неї про голодомор 1932-1933 років. Хоча тоді їй ледь виповнилося дев'ять, пам'ять зберегла кожен трагічний день голодомору.

— Народилася я 1924 року у кавалерійських казармах у Тамбові, — розповідає Зінаїда Вікторівна. — Мій батько Віктор Трифонович Мельник на той час був генералом, мама — Граня Федорівна Гомонова — потомствена донська козачка із станиці Николаєвська Ростовської області. Все своє життя батько пов'язав з армією, зробивши неабияку кар'єру. Але генерал Віктор Мельник мав слабкі легені, тяжко захворів, тож залишив військову службу. Разом із дружиною та єдиною донькою Зіною наприкінці тридцятих років повернувся до свого рідного містечка Корнин. Як людині активній та діяльній, колишньому генералові доручили посаду директора МТС. Нішо, здавалося б, не віщувало біди. Але вона не забарилася: за чимось доносом Віктора Трифоновича забрали до в'язниці, з якої він повернувся лише через півроку. Невдовзі злягла і його дружина: їй зробили складну операцію, а шви не гоїлися, тому довго пролежала у лікарні. За Зіною наглядала сусідка. Але, біда, як кажуть, не ходити одна. Голод насавував зі швидкістю урагану.

— Моя мама була гарною рукодільницею, тож вигаптувала дванадцять сорочок чоловікові, який замінив нашого батька на посаді директора МТС, — пригадує Зінаїда Жовтобрюх. — Коли мама лягала у лікарню, вона взяла у нього обіцянку, що його дружина хоча б раз на день годуватиме мене. Так і було. Як зараз, бачу велику тарілку, а в ній — одна столова ложка розпареного проса (велика розкіш як на ті голодні часи). Щоб на довше розтягнути задоволення, я розмазувала те просо по тарілці й злизувала його з неї, подумки бажаючи, щоб далі бодай ще ложку. Але добавки не було, бо й ті люди не розкошували. Шодня я бігала в лікарню до мамі. Хворим давали якусь бандану й маленький окраєць хліба. Його мама приберігала для мене, ховаючи в пасузі.

Як було вже несила терпіти голод, люди їли бур'ян, жолуді. Неподіляк був цукровий завод, то якщо комусь удавалось винести трохи меляси, нею заправляли тирсу, додавали висівки і тоді легше було ковтати цю суміш.

Голод косив людей. У селі зникли коти, собаки... Люди пухли від виснаження. За селом була вирита загальна яма, яка приймала виснажених голодом тіл. Відчуваючи близьку смерть, люди надягали чисті сорочки і витрачали останні сили на те, щоб дошкандибати до тієї могили. Вони лягали на трупи і швидко поповнювали їх кількість. Бувало, що не вистачало сил дістатися до ями, люди вмирали на піддорозі, стаючи поживою для вороння. Раз на тиждень містечком їздила підвода, збираючи трупи по домівках.

— У містечку почастишали випадки людодіства, — розповідає Зінаїда Вікторівна. — Тому сусідка, що доглядала за мною, доки не було батьків, очей з мене не спускала. Бо містечком вже повіз чутки, ніби одна жінка — Гегалка (не знаю, чи це по вулиціному так її звали, чи це було її прізвище) викрадала дітей і їла разом зі своїм сином. Якось вона зірвала засов на дверях одного з будинків і, скориставшись із того, що господарня кудись відлучилася, вкрала з кати немовля. Хтось із людей бачив це і повідомив у сільраду. Коли ті прибігли до помешкання Гегалки, заціпеніли від жаху: в баняку варилися дитячі ручки. Тоді збіглися усе містечко. Батько, який тримав мене за руку, хоча й багато чого бачив на віку, немов закам'янів. І я не могла зрушити з місця від жаху. Один із чоловіків сказав: «Знав би ти, Вікторе, як ми дивилися за твоєю Зіною, доки вас з Гранею не було, бо оця звірюка-Гегалка накинута оком і на твою дитину». Тоді батько ледве не задусив людодідку. Зрештою, коли її переправили до в'язниці, в'язні, дізнавшись про її звірства, самі вчинили самосуд.

— Коли вперше хоч трохи втамували голод? — запитує в Зінаїди Вікторівни.

— Коли батько пішов працювати у колгосп, був і їздовим, і з косаркою управлявся, то приносив шодня додому півхлібини, півсклянки меду. Ми ділилися цим і з дідусем Трифоновим, який завдяки цьому вижив. Раділи, що нам пощастило вижити, алже голодомор забрав дуже багато життів. І нашої рідні теж поменшало. Пригадую перший парад після голодовки, коли людей «проінструктували» кричати «Слава!...» Партії ж, звичайно. Люди, хоча й кричали, але не забувши голодних днів, між собою кидали репліки: «Дайте нам краще хліба і сала!». Справді, багатьох воно врятувало б у ті голодні роки, та й знесиленням від постійного недоїдання демонстрантам не завдило б.

Ота боязн голоду все життя переслідує Зінаїду Вікторівну. Найбільше прагне старенька, щоб її онуки Зіна та Оля, в яких вона за опікуна, бо її донька тяжко хвора, ніколи не зазнали голоду, як довелось їй у дитинстві.

Олександра ЮРКОВА.

Рівне.

На знімку: чотирирічна Зіна з батьками (1928 рік).

Фото із сімейного архіву Зінаїди ЖОВТОБРЮХ.

9 січня. Одеса. Начальник управління у справах сім'ї та молоді Одеської облдержадміністрації Людмила Акімова вручає Гран-прі школяру Євгену Валуку, учаснику VI міжнародного конкурсу дитячої творчості «Різдвяна зірка».

10 січня. Першому Президенту незалежної Української держави Леоніду Кравчуку виповнилося 70 років.

11 січня. Дитячий колектив «Джерельце» представляє вертеп у фіналі фестивалю дитячих вертепів у Львові.

12 січня. Київ. У Кабінеті Міністрів України під головуванням Голови Верховної Ради Володимира Литвина та Прем'єр-міністра Віктора Януковича відбулося перше засідання Координаційної ради парламентсько-урядової коаліції.

14 січня. Зустріч Голови Верховної Ради України Володимира Литвина з Надзвичайним і Повноважним Послом Китайської Народної Республіки Яо Пейшеном.

13 січня. Вінницька область. У селі Хомутинець відбулися веселі театралізовані дійства до 170-річчя від дня народження поета-байкаря Степана Руданського.

15 січня. Достроково закрито четверту сесію Верховної Ради України.

Україна олімпійська: 1952—2004

Знаєте, що найбільше вражає в біографії Богдана? На борцівський килим Іван вийшов у... 22 роки!

— Так уже моє життя склалося, — розводить руками Іван Гаврилович, — на ранню спеціалізацію я безнадійно спізнився... Яке в мене було дитинство? Голодував під час окупації. Коли фашисти втекли, відразу почав працювати в колгоспі разом з жінками й підлітками. А дорослі чоловіки, як і мій батько, воювали. Бувало, з вилами напрацюєшся за день — руки гудуть. А то в кузні величезним молотом нашому старому ковало підстукував. Усе доводилося робити. То чи до спорту мені було? Та я і слова такого не чув...

Мав я ще один обов'язок, за що в селі мене так і називали: «Заводило». Після того, як вибили фашистів, склав наш коваль три старенькі трактори. Мотори цих машин чи не через щопівгодини чхали і глухнули. А трактористи — за віком такі, як я, тільки маленькі, худі — не могли ручку прокрутити. Отож я, як найздоровіший, і ходив від трактора до трактора, заводив їх ручкою. Заведу один — другий став, заведу цей — до третього треба бігти. Так весь день і бігав по полю. А як ми сіяли? Через плече — торбина з зерном, а ще тягнеш на ремені борону... Терпіли... Куди було подітися?...

На строкову військову службу мене призвали в 1948 році. Двадцять мені було. Важив я 93 кілограми. Уже в частині мені медкомісія дала ручний і становий силовімири — ну, поклав стрілки на інший бік, потім підвели до спірометра, кажуть: «Дуй». Дунув. Та штука, що нагору рухається, зовсім вилетіла. Позбігались усі. Прийшов начальник з фізпідготовки дивізії майор Клименко: «Ким хочеш бути — борцем, штангістом, боксером?» А я і слів таких не знав. Віриш, стою, мовчу і думаю: що їм усім від мене треба? Відслужити б швидше і додому, в село. Іноді навіть плакав ночами. У степ хотілося, аж серце стискало...

Майже два роки пресингували мене, щоб спортсменом став, аж поки до начальства не викликали. Привів мене ротний до генерал-майора, командира нашої частини, доповів і відійшов убік. Генерал подивився на мене і запитав: «Що це ви собі дозволяєте, солдате?» — «Нічого, — кажу, — не дозволяю, служу як годиться». — «А чого боротьбою не хочете займатися?» — запитує генерал. — «Погляньте, який ви здоровий! Чемпіоном будете!» Наш старшина учив солдата відповідати начальству чітко і, головне, голосно. Ну, розумієш, щоб добре чути було... Набрав я повні груди повітря і як гаркнув: «Товаришу генерал, мій батько цього хліба не їв, і я його їсти не хочу!»

Генерал похитив мовчки по кабінету, розсміявся і каже: «Ну, добре, не хочеш, то й не хочеш. Спорт у нас справа добровільна, і я не маю права тебе примушувати». Але, може, батько учив тебе поважати старших? От я, немолода людина, прошу тебе тільки одне тренування відвідати. Не сподобається — відмовишся. Згодний?»

Куди мені було подітися — погодився. На першому занятті я з одним хлопцем у

партері возився. Мені сподобалося: ніхто рук і ніг мені не відривав, шії не скручував, я саме цього боявся, думав, відразу покалічать.

Після першого тренування вранці прокидаюся — ні шиєю, ні руками, ні ногами поворухнути не можу. Біль такий, начебто всі кістки полопалися. Я ж бо не знав, що в таких випадках крепатура — звичайна річ.

Сповз якомсь з ліжка, плазую на колінах біля неї, а стати на прями ноги не можу. Старшина запитує: «Чого ти там повзаєш, Богдане?» Відповідаю: «Я, мабуть, товаришу старшина, помираю...»

Через два роки Богдан став чемпіоном України, вигравши за балами в экс-чемпіона СРСР Івана Толмачова і поклавши на лопатки кількразових чемпіонів України Григорія Коптюха та Павла Богданова. Ще через рік він був уже перший на двох чемпіонатах України — з класичної (греко-римської) та вільної боротьби.

Богдан був найлегшим серед здобувачів українських медалей важкоатлетів (107 кг), і фізично його суперники були сильніші за нього. Але вони поступалися йому у швидкості й техніці.

Та ніхто, крім самого Івана, не знає, через які навантаження, через яку пекельну працю він провів себе, зумівши за такий фантастично короткий відрізок часу стати Майстром, одним з найсильніших важкоатлетів Союзу.

У 1958-му він став чемпіоном СРСР, поїхав на чемпіонат світу і скинув з «трону» великого Бертія Антонссона. Несамовитий швед — багаторазовий чемпіон світу — не зміг нічого вдіяти з цим дебютантом. Богдан боровся розумніше, гостріше і холоднокровніше. А кого ще Богдан засмучував? Олімпійських і світових чемпіонів: угорця Іштвана Козму, німця Вільфріда Дітріха, турка Хаміда Каплана, Анатолія Парфенова, Анатолія Рощина, Миколу Шмакова, та й багато інших відомих майстрів залишали килим переможеними в поєдинках з Іваном Богданом.

Мудрість — дитя досвіду. Іван Богдан прагнув усе знати про своїх учорашніх, сьогоднішніх і майбутніх суперників. Старався нічого не забувати. Наприклад, він зберіг у пам'яті, що сильний і холонокровний Дітріх з ФРН ставав удвічі сильнішим, коли твердо знав, що може стати чемпіоном. Та коли ситуація складалася так, що його перемога ставала проблематичною, він уже не міг зібратися на черговий двобій...

На килимі Олімпіади в Римі Дітріх був найнебезпечнішим суперником Богдана...

Як розвивалися події? Перший суперник Богдана — турок Азіз Тармак, а в Дітріха — швед Рагнар Свенссон. Українець кладе турка на спину, а Дітріх перемагає за балами. У Богдана немає штрафних, у німця — одне штрафне очко. «Чудово, тепер у зустрічі з Дітріхом мене задовольнить і нічия».

Першу половину двобою Дітріх хіба що тільки не бив суперника, атаку нанизував на атаку. А наприкінці поєдинку німець так втомився,

що Богдан міг би, напевно, і виграти у Вільфріда. «Але це не входило в мої плани: з вантажем у чотири штрафних Дітріх довго не протримався б у турнірі, а він мені був ще потрібний. У боротьбі часто так трапляється: переможець стає союзником переможця. Отож нехай Дітріх виграє в інших суперників і розчищає мені дорогу до фіналу. Одне слово, у нас нічия».

Фінал зі шведом Свенссон. Рим знемагав: 50-градусна спека! Арена борців розміщувалася у базиліці Масценція. З трьох боків — старі античні стіни і між ними, напевно, ще страшніше пекло. Здавалося, що сонце палило тільки цих двох борців. Один кут килима був у тіні — й суперники, не змовляючися, підштовхували один одного в той куточок. Хоч на хвилинку хотілося сховатися від спеки. Так де там! Судді увесь час тягли їх на середину цієї розпеченої скворідки.

— За дві хвилини до гонгу вирішувати діяти. От, думаю, зробити б крок йому назустріч, штовхнути у груди — впаде, їй-богу, впаде! Та як цей крок зробити? На ногах — гірші. Але вирішено: йду! Стоп! А може, треба нахилитися вперед для атаки? Ні, він може навалитися зверху — він вищий на зріст — і змінює. Виходить, треба груди у груди, обличчя в обличчя!...

І зависла тиша над базилікою Масценція. Здивовані глядачі очам своїм не вірили. Богдан, що насилу рухався і хитався від утоми, раптом різко кинув свої плечі вперед, ударив суперника грудьми і завалив його на спину. Туше!

Іванові Гавриловичу Богданові — першому українському важкоатлету, котрий став олімпійським чемпіоном, був тоді 33-й рік.

Припинивши виступи на килимі, олімпійський і дворазовий світовий чемпіон Іван Богдан вечорами приходив у зал і навчав юних борців усього того, чого він сам навчився у великому спорті. Був серед його підопічних і Алік Колчинський. Олександр Колчинський у Монреалі-76 і Москві-80 став олімпійським чемпіоном.

Дванадцять років Іван Гаврилович Богдан — президент київської Асоціації ветеранів спорту. Допомагає побратимам усім, чим може.

Кожного останнього четверта місяця в Богдана в суворовському манежі збираються борці-ветерани, випивають по чарці і згадують «битви, де разом рубалися вони».

Ян ДИМОВ, заслужений журналіст України, перший віце-президент Федерації греко-римської боротьби України.

На знімку: Іван Богдан.

ФОТОПОГЛЯД

Чемпіонки

Традиційний (уже восьмий) шаховий турнір «Парламентська партія», який відбувся наприкінці минулого року в стінах Верховної Ради України, виявив нових майстрів. Це — сестри Анна та Марійка Музичуки з міста Стрий Львівської області.

Восьмикласниця Анна вже п'ятиразова чемпіонка Європи, багаторазова чемпіонка України серед жінок, срібний та бронзовий призер світової першості з шахів. Тому й не дивно, що організатори турніру запросили саме її для сеансу одночасної гри з півтора десятками дорослих шахістів.

Марійка, звичайно, вболівала за свою сестру. Вона, до речі, теж чемпіонка України та срібний призер першості світу 2001 року з шахів серед дівчат до десяти років, чемпіонка Європи 2002 року.

Різних наук сестри навчаються в місцевій гімназії ім. митрополита Андрея Шептицького, майстерності гри в шахи — у своїх батьків Олега та Наталії, котрі працюють тренерами.

Олекса ВАЩЕНКО. Фото автора.

ОГОЛОШЕННЯ

Ухвалою господарського суду Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 137) від 03.12.2003 року за справою № 15/181Б за заявою управління ПФУ у м. Краматорську у відношенні Колективного підприємства «Краматорське спеціалізоване управління «Укренергочормет» (84302, м. Краматорськ, вул. Боша, 5, ЄДРПОУ 00192488, р/р 26006190250001 в Краматорській філії «Приватбанк», МФО 335548) введена процедура розпорядження майном. Розпорядником майном призначено арбітражного керуючого Поліщука Андрія Павловича (ліцензія № 047999, адреса: 83052, м. Донецьк, б-р Шевченко, 107/8, т. 8-062-337-52-17).

03.12.2003 введено мораторій на задоволення вимог кредиторів.

Заяви кредиторів приймаються протягом 1 місяця з дня опублікування оголошення.

Господарським судом Донецької області (вул. Артема, 157, м. Донецьк, 83048) ухвалою від 28.11.2003 р. № 5/244 Б була порушена справа про банкрутство Акціонерного товариства закритого типу «Зодчий» (пл. Конституції, 3, м. Донецьк, 83000; ЄДРПОУ 24161328, р. 260083017110172 в Кальміуському від. Промінвестбанк, МФО 335322).

Введено мораторій на задоволення вимог кредиторів.

Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Міруту О. А., ліцензія № 000112.

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Господарським судом Запорізької області (69001, м. Запоріжжя, вул. Шаумяна, 4) порушено справу № 19/131 про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю «Октан» (69068, м. Запоріжжя, вул. 8 Березня, 32, код ЄДРПОУ 30077774, р/р 26009976712001 в Запорізькій філії ПУМБ, м. Запоріжжя, МФО 313623). Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Серебрякова Олександра Володимировича (ліцензія АА № 249530, м. Запоріжжя, вул. Маяковського, 11).

Заяви кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

МКП «УкрНива»
ЗКПО 16281082
Зареєстроване в Голосіївському районі м. Києва,
повідомляє про свою ліквідацію згідно рішення ради засновників. Претензії приймаються протягом 2-х місяців за телефоном 414-18-68.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Донінтерторг»
КОД ЄДРПОУ 31128955 ліквідується у зв'язку з рішенням засновників. Претензії приймаються протягом 2-х місяців за адресою: 83048, м. Донецьк, вул. Челюскінців, 202 А.

Постановою господарського суду Івано-Франківської області (76000, м. Івано-Франківськ, вул. Грюнвальдська, 11) від 16.12.03 р. в справі № Б-7/47 визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру щодо ДП «Меблевик» БАТ «Болевівський лісокомбінат» (Івано-Франківська обл., м. Болевів, вул. Д. Галицького, 169, код ЄДРПОУ 25071478). Ліквідатором призначений Мартинюк В. М. (м. Івано-Франківськ, а/с-582, т. (0342) 55-29-18).

Правління закритого акціонерного товариства «Дитячий світ»

повідомляє про проведення загальних зборів акціонерів, які відбудуться 3 березня 2004 року за адресою: м. Харків, пл. Конституції, 9, універмаг «Дитячий світ», 5 поверх, актовий зал.

Порядок денний:

- Звіт правління і висновок ревізійної комісії про результати фінансово-господарської діяльності за 2003 рік.
- Затвердження річного балансу і розподіл прибутку за 2003 рік.
- Вибори голови і членів спостережної ради.
- Вибори голови і членів правління. Укладення контракту з головою правління.
- Вибори членів ревізійної комісії.
- Затвердження положення про спостережну раду, правління, ревізійну комісію, порядок розподілу прибутку.
- Затвердження Уставу в новій редакції.
- Визначення основних напрямків діяльності товариства в 2004 році.
- Викуп орендованого майна.

Початок зборів об 11-й год., реєстрація акціонерів з 9-ої по 11-ту годину. При собі мати документ, що посвідчує особу, а також доручення уповноваженим особам, що підтверджує їхні повноваження на представництво на зборах, згідно з чинним законодавством України.

Телефон для довідок: 23-30-03.
Правління ЗАТ «Дитячий світ».

До уваги акціонерів
Акціонерної енергопостачальної компанії «Київенерго»

Повідомляємо, що загальні збори акціонерів Київенерго відбудуться **05 березня 2004 року о 17.00** за адресою: м. Київ, площа І. Франка, 5, 4 поверх (актова зала Компанії).

До порядку денного загальних зборів акціонерів за підсумками фінансово-господарської діяльності Компанії у 2003 році включені такі питання:

- Звіт голови правління АК «Київенерго» про підсумки фінансово-господарської діяльності товариства за 2003 рік та визначення основних напрямів роботи на 2004 рік.
- Звіт голови спостережної ради АК «Київенерго» про роботу за 2003 рік.
- Звіт голови ревізійної комісії АК «Київенерго» за 2003 рік.
- Розподіл прибутку товариства за підсумками роботи у 2003 році та затвердження нормативів розподілу прибутку на 2004 рік. Про нарахування та сплату дивідендів за результатами роботи товариства у 2003 році.
- Про затвердження фінансового плану АК «Київенерго» на 2004 рік.
- Обрання голови та членів спостережної ради.
- Обрання голови та членів ревізійної комісії.
- Про внесення змін та доповнень до Статуту АК «Київенерго».
- Про внесення змін та доповнень до внутрішніх нормативних документів.

Реєстрація учасників зборів відбудеться з 14.00 до 16.30 у день скликання зборів за місцем їх проведення. Учасникам зборів мати при собі паспорт або документ, що його замінює. Представники акціонерів можуть взяти участь у зборах на підставі довіреності, оформленої згідно з чинним законодавством.

Довідки за тел. (044) 239-46-00.

Правління.

Господарський суд Дніпропетровської обл. (49600, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1а) порушив справу № Б15/158/03 про банкрутство Приватного підприємця Чебаненка Едуарда Володимировича (адреса: 50076 м. Кривий Ріг, вул. Корнійчука, 9, кв. 109, п/р 26009315595001 в Криворізькій філії Приват-Банку, МФО 305750, код ЗКПО 2281910876).

Розпорядником майна призначено Годлевську Юлію Кімовну (ліцензія АА №249960, а/с 23, м. Кривий Ріг, 50069, т. 8-0564-763-92-67).

Письмові заяви з вимогами до боржника, а також документи, що їх підтверджують приймаються протягом тридцяти днів від дня опублікування оголошення.

О, спорт!

(Народний рейтинг)

А тепер про спорт. По-моему, вже час. А може, треба було раніше? Утім, не про це мова.

Отже, найпопулярніший вид спорту в народі — «літробол», і, як у будь-якому спорті, тут є старт і фініш. Але замість стартового пістолета — звук пляшки, що відкривається, а фінішна стрічка, як правило, — під столом, чемпіонський лавровий вінок замінюється салатом на бровах.

Другий народний вид спорту, і найчастіше — продовження першого, був, є і буде «гандбол». І не завжди з використанням одноїменних медичних гумових виробів, унаслідок чого періодично поповнюється, якщо можна так сказати, лава запасних.

Є, звичайно, й інші спортивні ігри: кар'єрні сходи, передвиборний марафон і президентські, даруйте, перегони... Але там немає конкретних правил, цінність і значущість призу — на любителя, а тому ці ігрища не набули великого поширення в народі. Хоча, треба зазначити, уже є визнання їхнього існування, а це вже чимало. Ймовірно, потім, коли маси усвідомлять, що через ці ігри лежить пряма дорога до професійної ліги «літроболу», і, даруйте, «гандболу», вони, ці ігрові змагання, стануть демократичніші, тобто народні.

А поки що на третій сходинці спортивного народного рейтингу розташувався футбол, що має своє відображення й у практиці спілкування: після «літроболу» і,

хай пробачиться мені ще раз, «гандболу» він є темою номер три для розмови. Майже вся країна віддається «головоногому» мистецтву всією душею, кілька сотень людей — своїм гаманцем, а два десятки гравців — і тілом. Але, імовірно, останні зображують прихильність цій грі так майстерно, що їм довірено захист повноцінності головного державного атрибута. Це я про прапор, даруйте. А причиною такої невимовної любові до цієї гри, ймовірно, є її подібність до нашої, що виходить з неповторного менталітету, реальності: те, що не можемо здолати головою, намагаємося зробити ногами, а ногами на їх поприщі допомагаємо головою.

Четвертий рядок у таблиці цього дослідження займають перетягання ковдр у всіх їхніх душовігрийних іпостасях: бюджетна, податкова, пільгова, кредитна та інші, й не тільки майнові.

На п'ятому місці міцно обляштувалися різних видів метання: котлет у власну тарілку; каменів у чужий город; зі сторони в сторону, і в тому числі вліво і вправо; бруду в обличчя опоненту; і, природно, бісеру перед одним зі знаків східного гороскопа.

Далі, трохи відставши від лідерів, тісною групою ідуть: стрибки на місці, що символізують рух уперед; спортивна ходьба (чи, якщо вам завгодно, ходіння) по інстанціях і муках; біг підтюпцем від будь-якої відповідальності; швидкісний спуск

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

економіки на гірських лижах з вершин ділової активності по трасі інфляції. Тут важко чітко визначити зайняті місця, тому що чехарда, яка не припиняється, постійно вносить корективи в розташування цих спортивних дисциплін на шаблях пропонованого рейтингу. Ймовірно, слід отут зазначити, що найкращі шанси має вищезгаданий біг підтюпцем від усіх видів відповідальності, причому не тільки на першість серед здобувачів місця на дев'ятому—шостому шаблях,

а, як відзначають спостерігачі, і в рейтингу в цілому.

Замикає першу десятку естафета: покоління, повноважень, прем'єр-міністрів і інших явищ на «п», відомих читачу і без моїх уточнень і коментарів.

На закінчення залишається зазначити, що таке розташування не є єдино правильним і остаточним, і, можливо, зміни уже відбулися до того моменту, коли автор ставив цю крапку.

Юрій АЗАНОВ.

Одеса.

ДОШКА ПОШАНИ «КУРЕНЯ»

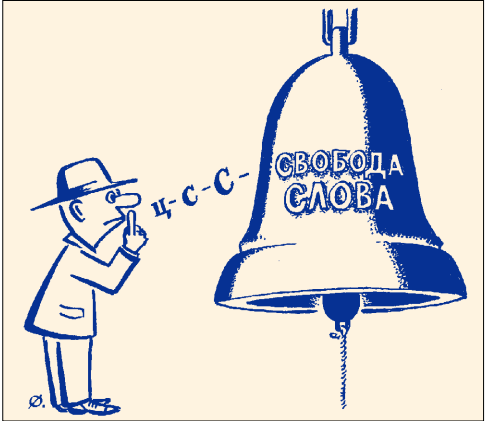
По замкненому колу?

Андрій Масальський, журналіст:

— Чотири роки тому локомотив уряду Ю. витягнув Україну з тунелю на світло. Сьогодні, на жаль, порожняк Я. несе її у зворотному напрямку.

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

Мал. Василія ФІЛЬОРКА.

Від чергового:

— Якби ще й писати перестав, ціни б йому не було як журналістові. І гонорар би отримував не кулями, а грошиками за кожне ненадруковане слово.

Хліба нема, є видовища

Іван Кириленко, віце-прем'єр-міністр України:

Мал. Василія ФІЛЬОРКА.

— Необхідно забути гіркоту 2003 року і ніколи не допускати, щоб Україна залишилася без хліба...

Від чергового:

— Якби ми не залишилися без хліба, то й не побачили б такого видовища: Європа — житниця України.

Ах, як хочеться знов порулювати!

Неназваний народний депутат А. Р.:

— Багато хто з потенційних кандидатів на найвищу посаду в країні просто не усвідомлюють, що це за посада, а лише хочуть «порулювати». Але при цьому забувають, як тяжко буде тим пасажиром, яких повезе такий «шофер»! Особливо, якщо він до цього жодного разу не сидів за кермом.

Мал. Василія ФІЛЬОРКА.

Від чергового:

— А може, сидіти саме за кермом і не обов'язково? Важливо, щоб просто сидів?!. І рулював за своїми правилами дорожнього руху?!

Це — за тата! Це — за маму!

Фото Анатолія СТЕЦЕНКА.

Нарешті, скаже гуморний люд, дочекалися!

І справді, курінний день «Х» все відтягував, все гадав: ось пошта принесе таке, таке, що усі одразу в «Курені» від реготу попадають під лавку. Коли чесно — то й падали, й зводилися на ноги принаймні чотири рази. Не вірите, будь ласка.

Ось жарт до зоофото Івана Сухого з Черкащини:

Рекламує в зоопарку Він колгейта марку!

До речі, «заголовок» — теж його! Пан Сухий спокійнісінько собі забирає три бали (а загалом має 23) й вмощується на другій сходинці. Також три бали отримує Григорій Бажан з Полтавщини за своє сало:

На фермах тварин не стало — Відгодує хоч оцю на сало.

Бажання Бажана, очевидно, здійснилося, і за свої дев'ять балів він обов'язково отримає гуморний вітшиний приз. Курінний уявляє обличчя Галини Цибульської, мовляв, як же так: у неї вже було 13 балів, а про неї — ні слова. Так от, за свій віршичок:

У тюленя пенсії нема,
То харчують зарадарма
І на ліки пільги має,
Бо добряче виглядає.
А старий пенсіонер
Швидше б з голоду помер...

пані Галина отримує п'ятірку і впевнено з 18 балами відпочиває на третьому шаблі.

Ну, а лаври дісталися лідеру фотоперегонів С. Буряку з Київщини. До своїх 25 він додає ще десятку і утирає всім носа:

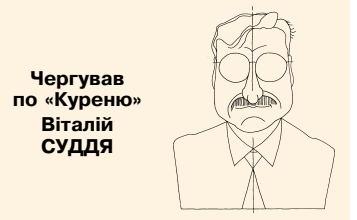
— Не треба хворіти,

рідненький,
До нас прийшли тяжкі часи, —
Кабмін підняв на ліки ціни,
І пільг у нього не проси.
А в морі риба вже пропала,
— Твоя одвічна іда,
Там люди дамбу збудували,

А для риби — це біда.
Отож, давай почистим зуби,
Розчешем вуса й підстрижемо,
Щоб вигляд мав ти царський,
Бо ти ж хоч і морський, та лев!
Ось так-то бесіду вели
Вони тихенько між собою,
А потім встали і пішли, —
В Курін, на конкурс,
тихою ходою.

Тож курінному залишається тільки запросити всіх вищеназваних дотепників «тихою ходою» підійти 30 січня до «Куреня» і забрати чесно зароблені у прозоро-прикольний борні свої призи. Чекаємо.

Р. С. На численні прохання (листи, дописи, дзвінки, телеграми простих гуморних громадян країни «У») курінний наступної суботи збирається поновити фото-курс. Начувайтесь!

Голос України

Редактор номера Віталій СУДДА.

Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Сергій ДЕМСЬКИЙ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДА.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

Передплата на газету «Голос України» (он-лайн) за адресою: www.dnepropochta.dp.ua; www.presa.ua

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукопис не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Платні матеріали.

Свідцтво про рестрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Ціна договірна

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159037.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»

Зам. 0311008.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

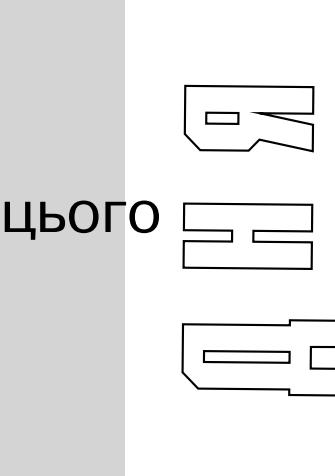
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 454-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний reklama@golos.com.ua — відділ реклами let@golos.com.ua — відділ листів foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Internet: <http://uamedia.visti.net/golos>

ЦЬОГО

■ 1869 р. Народився живописець Іван Труш. ■ 1901 р. У Львові відбулася інтронізація Андрея Шептицького на галицького митрополита. ■ 1921 р. У Відні відкрито Український вільний університет. (Пізніше переїхав до Праги, а після війни — до Мюнхена.) ■ 1945 р. Визволено від гітлерівців Варшаву. ■ 1947 р. У Москві страчено скопленних у Німеччині білих генералів Андрія Шкуро та Петра Краснова. ■ 1961 р. Народилася грузинська шахістка Майя Чибурдадзе, триразова чемпіонка світу. ■ 1989 р. У Нью-Йорку помер визначний актор і режисер діаспори Йосип Гірняк.

АСТРОЛОГІЧНИЙ ПРОГНОЗ на 19—25 січня 2004 року

Ви маєте бути рішучими й наполегливими, настав час діяти. Виявляйте свій вплив і, якщо знадобиться, владу.

ОВЕН. Це багатонадійний для вас тиждень, якщо у вас стане сміливості й рішучості щось зробити, щоб зрушити з мертвої точки справу, яку не вдавалося вирішити протягом кількох місяців. Ви здатні будете втілити свою мрію або принаймні реально наблизитися до цього. Ваша влада і вплив зростають, якщо зумієте виявити великодушність і задатки лідера.

ТЕЛЕЦЬ. Несподівано ви можете здобути визнання за минулі заслуги. Спробуйте зробити ще один рішучий крок до того, щоб позбутися психологічних бар'єрів. Побудьте на цьому тижні хоча б трохи наодинці з собою, щоб усвідомити приховані проблеми, зрозуміти, що вам заважає рухатися вперед, чим необхідно пожертвувати або що треба зробити, щоб у перспективі досягти успіху.

БЛИЗНЯТА. Активізуйте справи, пов'язані з колективом однодумців або друзів, — чимало досягнете, якщо працюватимете разом із ними. Почніть утілювати в життя нові проекти і методи, вони будуть дуже корисними. Виявлені на нині ініціатива щодо розширення справ, пов'язаних із вищою освітою, видавничим, рекламним чи спільним з іноземними партнерами бізнесом, може стати дуже вигідною.

РАК. Якщо ви хочете досягти успіху на роботі, можете цього тижня переглянути свої службові обов'язки. Ваші старі ідеї щодо реформування і вдосконалення роботи — своїєї та співробітників — можуть бути успішно застосовані. Приділіть на цьому тижні особливу увагу грошам і своєму фінансовому становищу.

ЛЕВ. Нині вельми сприятливий час для проведення рекламної кампанії, участі у виставках та організації презентацій. Ви можете скористатися цим і провести рекламні заходи за кордоном. У центрі уваги будуть справи чоловіка (дружини), ймовірно, ви захочете втрутитися у справи партнерів по бізнесу або виявите цікавість до їхніх проблем. Може зрости ваша популярність.

ДІВА. Якщо у вас буде можливість скористатися чужими грошима, можете це зробити. Використайте їх на облаштування своєї оселі або на придбання нерухомості. Виявіть старанність у роботі, і ви помітите істотний прогрес як у повсякденних справах, так і в бізнесі, професійній сфері. Крім того, це може посприяти посісти згодом більш високу посаду або стати незалежним.

ТЕРЕЗИ. Істотними для вас стануть особисті проблеми дітей. Протягом цього тижня будь-які поїздки, контакти й найнесподіваніші відомості можуть відіграти вирішальну роль у вашому житті. Ймовірно знайомство, яке сильно вплине на ваше життя. Якщо ви самотні, то є шанс зустріти свою половину.

СКОРПІОН. Ваші досягнення під час виконання службових обов'язків можуть кардинально вплинути на ваше фінансове становище. Не виключено, що стануться події, які вплинуть на систему ваших життєвих цінностей. Ви можете отримати позику для забудови, ремонту або оренди приміщення чи зробити вдалі придбання для домівки, поліпшити фінансове становище, вдало вирішити майнові справи.

СТРІЛЕЦЬ. Цього тижня значно активізується ваше спілкування, інтелектуальна діяльність, здатність до сприйняття нового матеріалу. Період сприятливий для різноманітних зустрічей і контактів, поїздок і подорожей. Можливі несподівані великі зміни в результаті однієї зустрічі або одного дзвінка. Ви можете опинитися в громадському місці, де зустрінете багато цікавих людей.

КОЗЕРОГ. Проблеми заробітку і витрат стануть у цей період дуже актуальними. Період сприятливий для заощадження, закладення міцного матеріального фундаменту. Розміри заробітку цілковито залежать від вашої активності, ініціативності, натиску, творчого підходу й удачі. Можлива приємна несподіванка: вам заплатять більше, ніж ви розраховували.

ВОДОЛІЙ. Тиждень сприятливий для самореклами і просування результатів своєї праці або бізнесу. Публікуйте свої твори, рекламуюте товари і послуги. Період сприяє особистій активності, підвищенню оцінки з боку оточення. Для вас важливо буде мати якомога привабливіший і оригінальніший вигляд, оскільки зовнішність здатна справити такий само істотний вплив на результати, як освіченість і риси характеру.

РИБИ. Період сприятливий для усвідомлення свого соціального становища і престижу, впливу на інших людей. Спонукає до виношування своїх намірів і ідей, до будь-якого виду прихованої діяльності. Період важливий для духовного зростання, усвідомлення внутрішніх процесів, таємничих явищ.

НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР

Сонце блищить, а мороз тріщить

17 січня — Богоявлення, або бабин вечір. Кроплять хати свяченою водою.

18 січня — Голоднa кутя, голодний Свят-вечір. Готують третю (й останню) кутю різдвяно-новорічних свят. Називають її голодною тому, що з цієї пори і до наступного дня, доки не освятять воду в річці, люди говіли, тобто не їли. Останній день колядок.

19 січня — Водохрещі, Водохреще, Йордана. Це третє, завершальне свято різдвяно-новорічного циклу. З ним пов'язують хрещення у Йордані Христа.

20 січня — Івана Предтечі, Хрестителя. Прийшов Іван Предтеча та й забрав свята на плечі.

21 січня — Опанаса, Пів-Івана, Різдвяний день. Якщо вітер повіє зі сходу, то літо буде жарке, а з півдня — грозове. Який Омелько, таке й літенько.

23 січня — Маркіяна. Ще його називають Грицем-літозавивачем. Який день — таке й літо.

Прикмети січня

- Багато снігу — багато хліба.
- Вечірній зорепад — на нічний мороз.
- Якщо січень сухий, морозний, то буде сухе спекотне літо.

